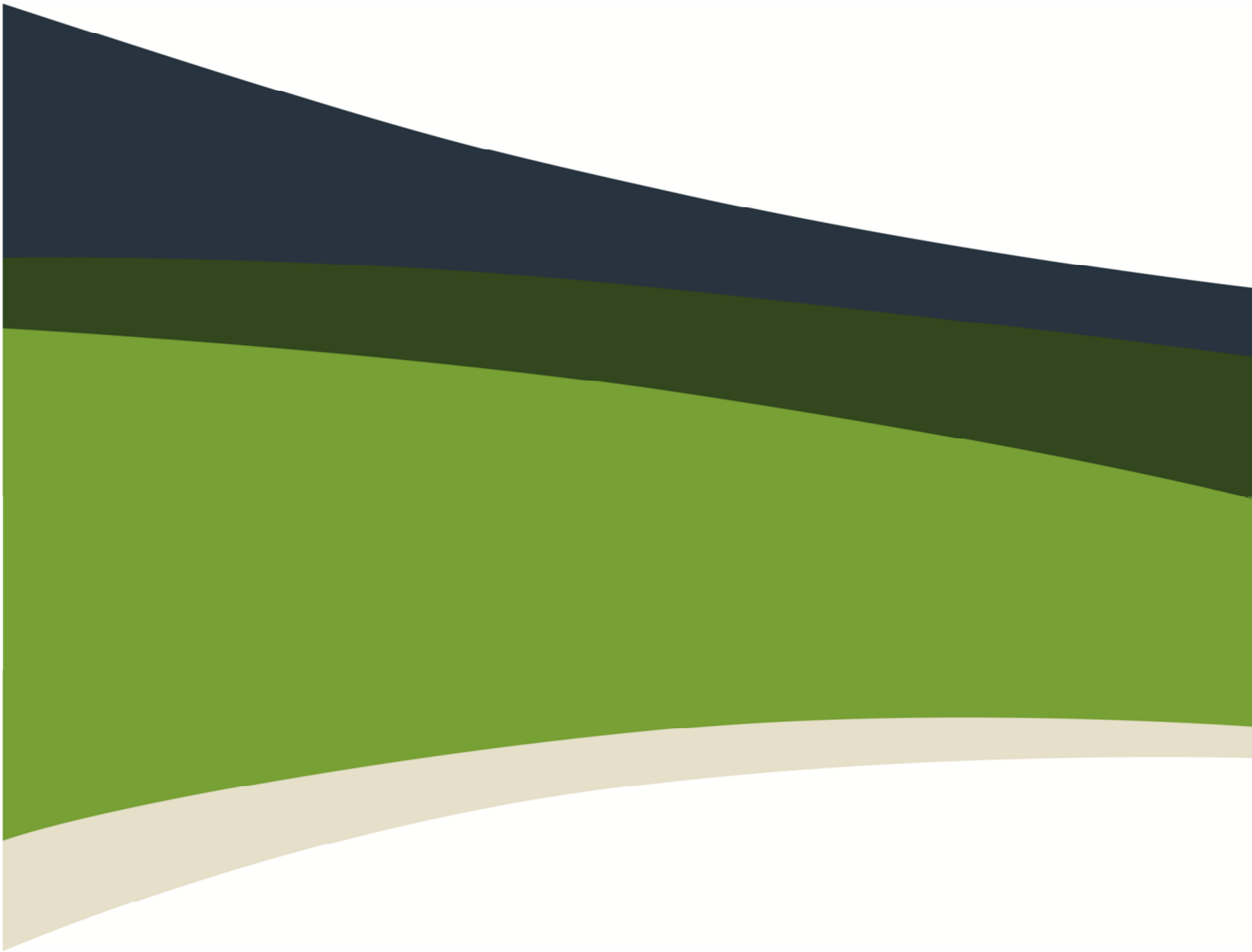

Ruimtelijke onderbouwing

Buurtweg 90

Inhoudsopgave

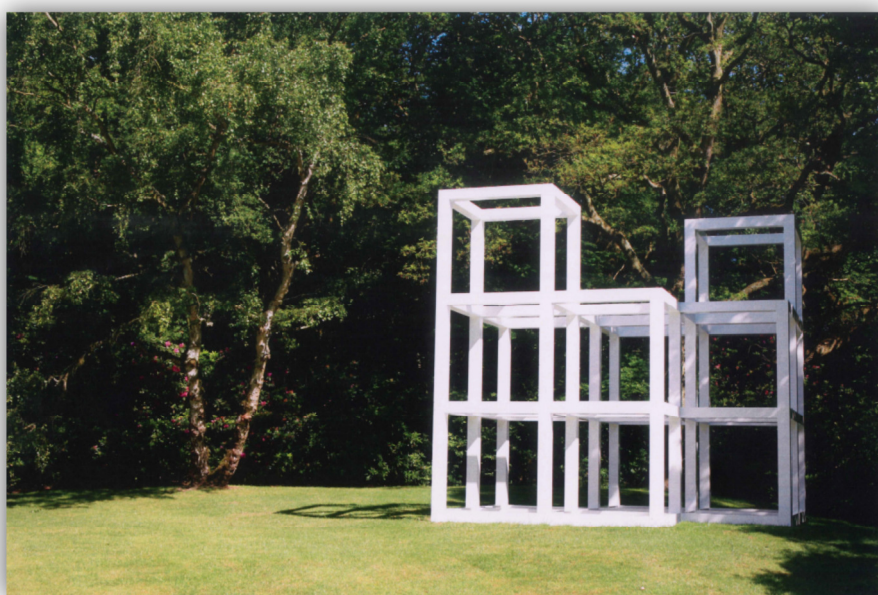
1 Inleiding	blz. 5
1.1 Doelstelling.....	blz. 6
1.2 Geldende bestemmingsplan	blz. 6
1.3 Verkenning locaties	blz. 6
1.4 Openbaar belang	blz. 7
1.5 Leeswijzer	blz. 8
2 Beleidskaders	blz. 9
2.1 Rijksbeleid.....	blz. 9
2.2 Provinciaal beleid	blz. 11
2.3 Regionaal beleid	blz. 14
2.4 Gemeentelijk beleid	blz. 15
3 Beeldkwaliteitparagraaf	blz. 19
3.1 Situering	blz. 19
3.2 Geschiedenis.....	blz. 20
3.3 Analyse..	blz. 24
3.4 Onderzoek locaties.	blz. 24
3.5 Bomen op Voorlinden.....	blz. 27
3.6 Landschap en inpassing.....	blz. 28
4 Verkeer en parkeren.....	blz. 29
4.1 Uitgangspunten.....	blz. 29
4.2 Parkeerbehoefte.	blz. 29
4.3 Verkeeraantrekkende werking	blz. 33
4.4 Contra-expertise	blz. 37
4.5 Conclusies	blz. 38
5 Waterparagraaf	blz. 39
5.1 Algemeen	blz. 39
5.2 Bestaande situatie	blz. 41
5.3 Toekomstige situatie.....	blz. 42
5.4 Effecten op de waterhuishouding	blz. 42
6 Natuur.....	blz. 44
6.1 Algemeen	blz. 44
6.2 Toetsingskader.....	blz. 44
6.3 Natura 2000 gebied	blz. 45
6.4 Ecologische HoofdStructuur	blz. 49
6.5 Soortenbescherming	blz. 51
6.6 Inventarisatie	blz. 55

7 Overige aspecten.....	blz. 58
7.1 Archeologie.....	blz. 58
7.2 Lucht	blz. 59
7.3 Bodem	blz. 60
7.4 Geluid	blz. 61
7.5 Bedrijven en milieuzonering.....	blz. 62
7.6 Veiligheid	blz. 62
7.7. Beheervisie.....	blz. 62
8 Conclusie.....	blz. 66

1. Inleiding

Landgoed Voorlinden aan de Buurtweg 90 in Wassenaar is op dit moment, overeenkomstig het geldende bestemmingsplan Landelijk Gebied, in gebruik als congrescentrum en als locatie voor het geven van feesten en partijen, zowel zakelijk als privé. Op 28 maart 2012 is een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend voor het realiseren van een museum en nieuwbouw van een tentoonstellinggebouw op Landgoed Voorlinden. Op 31 oktober 2012 is de aanvraag op onderdelen gewijzigd. Deze ruimtelijke onderbouwing heeft betrekking op de gewijzigde aanvraag.

Het tentoonstellinggebouw is bedoeld voor het permanent tentoonstellen van de 'Caldic collectie'. Dit is een van de belangrijkste particuliere verzameling van hedendaagse en moderne kunst van nationale en internationale kunstenaars. In de collectie zijn meerdere disciplines opgenomen waaronder fotografie, beeldhouwkunst, videokunst en ook schilderkunst en installaties. De collectie is uniek in omvang, diversiteit en originaliteit. Het museum zal naast de eigen collectie ook kunst van andere musea en andere bruikleengevers laten zien. Door het realiseren van een eigen tentoonstellinggebouw voor de collectie kan de collectie voor de toekomst behouden blijven en gedeeld worden met anderen.

De nieuwbouw heeft een oppervlakte van ca. 5.400 m² en bestaat uit één bouwlaag met een bouwhoogte van ca. 7,5 meter. Onder een deel van het gebouw is een kelder gesitueerd met een oppervlakte van ca. 1.200 m². Voor het bestaande hoofdgebouw wordt een nieuwe functie gevraagd. Voor de begane grond betreft dit een trouwfunctie en functie-ondersteunende horeca. Voor de verdieping is dit kantoor. Bij de aanvraag omgevingsvergunning is een landschapsplan gevoegd. Voor het parkeren wordt gebruik gemaakt van het bestaande parkeerterrein.

1.1 Doelstelling

In artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3, van de Wabo is bepaald dat in dit geval de omgevingsvergunning alleen kan worden verleend als de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. Deze notitie bevat deze ruimtelijke onderbouwing.

1.2 Geldende bestemmingsplan

In het bestemmingsplan Landelijk Gebied hebben de gronden de bestemming 'Natuur' en 'Water'. Het hoofdgebouw heeft de bestemming 'Maatschappelijke doeleinden (soc)'. Op basis van de natuurbestemming zijn de gronden alleen bestemd voor het behoud, herstel of versterking van de aan deze gronden eigen zijnde natuur-, landschappelijke- en cultuurhistorische waarden. Ook extensieve dagrecreatie en verkeersvoorzieningen zijn toegestaan, voor zover dit gebruik geen onevenredige afbreuk doet aan de hiervoor beschreven waarden. Dit geldt ook voor agrarisch medegebruik in het kader van het beheer van de natuurgebieden. In de hoofdlijnen van beleid is voor de landgoederen/buitenplaatsen het beleid weergegeven. Bebouwing is alleen toegestaan ten behoeve van de bestemming. Vrijstellingsmogelijkheden zijn opgenomen binnen gebiedsbestemmingen voor onder andere Natuur.

Van het bestemmingsplan 3^e herziening bestemmingsplan Landelijk Gebied is de dubbelbestemming 'archeologie en cultuurhistorie' van toepassing. Op basis van deze dubbelbestemming zijn de gronden voor archeologie bestemd voor behoud, bescherming, veiligstelling, versterking en/of herstel van de aan deze gronden eigen zijnde hoge archeologische waarden. Voor cultuurhistorie zijn de gronden bestemd voor het behoud en/of versterking van de aan deze gronden eigen zijnde cultuurhistorische waarden. De gronden zijn mede bestemd voor de overige aangegeven bestemmingen.

Het realiseren van een museum is voor wat betreft de functie in strijd met de bestemming van het hoofdgebouw. De nieuwbouw van het tentoonstellingsgebouw is voor wat betreft de functie en bebouwing in strijd met het geldende bestemmingsplan.

Aan de aanvraag omgevingsvergunning wordt medewerking verleend met toepassing van artikel 2.11, lid 2, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In artikel 3.10, lid 1, sub a, van de Wabo is bepaald dat de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure moet worden gevolgd. Op grond van artikel 2.27 Wabo wordt een verklaring van geen bedenkingen gevraagd aan de gemeenteraad vanwege de strijdigheid met het bestemmingsplan.

1.3 Verkenning locaties

Sinds medio 2009 is gezocht naar een locatie voor het permanent tentoonstellen van de "Caldic collectie" in en buiten Wassenaar. Bij de keuze van een locatie is door de initiatiefnemer een aantal uitgangspunten gehanteerd. Een tentoonstellingsgebouw met een footprint van ca. 5.000 m², een

landschappelijke omgeving, een locatie die de identiteit van de collectie ondersteunt, een locatie in de nabijheid van andere recreatieve voorzieningen en een locatie die voldoende mogelijkheden biedt zoals daglicht. Daarnaast uiteraard nog de praktische maar niet onbelangrijke vereisten als voldoende bereikbaarheid en voldoende parkeergelegenheid.

Om uiteenlopende redenen bleken diverse onderzochte locaties niet haalbaar, niet geschikt dan wel niet beschikbaar. De specifieke omgevingseigenschappen die gezocht werden, konden niet worden ingevuld, de oppervlakte bleek niet voldoende, de locatie lag in een te stedelijke omgeving, de ligging kwam in de nabijheid van andere musea, verkeerstechnisch was inpassing niet realiseerbaar en locaties konden niet worden verworven. Onderzochte locaties zijn om die redenen afgefallen. Daarom is gezocht naar een alternatief. Het historisch belangrijke Landgoed Voorlinden aan de rand van het duingebied leent zich uitstekend om een combinatie van cultuur en natuur te realiseren. Het heeft voldoende oppervlakte om het museum onderdeel te laten zijn van een groter geheel en het tentoonstellinggebouw in te passen in het landschap, waarbij een wisselwerking tussen landschap en museum tot stand gebracht kan worden waardoor het landgoed en de kunstcollectie in onderlinge samenhang beleefd kunnen worden en elkaar meerwaarde geven.

1.4 Openbaar belang

Met de realisatie van het museum doet zich een bijzondere mogelijkheid voor om aan het landgoed een culturele impuls te geven. Het museum is niet alleen een belangrijke maatschappelijk/culturele functie op zichzelf en voor Wassenaar. In het bijzonder draagt deze ontwikkeling bij aan de bevordering van het leef- en vestigingsklimaat in Zuid-Holland. De realisatie van een tentoonstellinggebouw voor de 'Caldic collectie' is in veel opzichten een unieke kans. Een tentoonstellinggebouw voor deze collectie op deze locatie draagt bij aan de regionale visie om recreatie in de randen van de gemeente Den Haag te realiseren. Het maatschappelijke belang van het tentoonstellinggebouw op een landgoed als Voorlinden is daarmee nadrukkelijk aanwezig. De herontwikkeling draagt bij aan realisatie van regionale doelstellingen. De impuls die de kwaliteitsverbetering en openstelling van het landgoed geeft aan de landgoederenzone is daarbij ook van belang. Op het gehele landgoed worden maatregelen getroffen waarmee de historische structuren en landschappelijke waarden worden hersteld. Door duurzaam beheer wordt instandhouding van het landgoed gewaarborgd.

De gemeente hecht aan de toegankelijkheid van landgoederen voor publiek. Met het realiseren van een museum is openstelling voor publiek voor de langere termijn gewaarborgd. Er komt een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Deze stichting wordt eigenaar van de collectie, het landgoed en het museum. De stichting krijgt een fonds waaruit de exploitatie van het museum betaald kan worden. Het museum, beheer en onderhoud van het landgoed is daardoor voor de langere termijn gewaarborgd.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op het actuele beleidskader van Rijk, Provincie, het Stadsgewest Haaglanden, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente. In hoofdstuk 3 is de beeldkwaliteitsparagraaf opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op verkeer en parkeren en in hoofdstuk 5 is de waterparagraaf opgenomen. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op alle aspecten die met flora en fauna samenhangen. In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op alle overige aspecten.

2. Beleidskaders

2.1 Rijksbeleid

Het rijksbeleid op het terrein van de ruimtelijke ordening is op diverse plaatsen vastgelegd en de laatste jaren sterk in beweging. Voor dit plan is vooral de sterk toegenomen aandacht voor cultureel erfgoed, de verbetering van het waterbeheer, de luchtkwaliteit en bescherming van natuurwaarden van belang.

Op 22 november 2011 is de "Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte" door de Tweede kamer aangenomen en op 30 maart 2012 in werking getreden. In de Structuurvisie is aangegeven dat het Rijk drie hoofddoelen heeft:

- a. Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- b. Het verbeteren, instandhouden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- c. Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Uit deze drie hoofddoelen komen onderwerpen voort die van nationaal belang zijn. Structuurvisies hebben geen bindende werking voor andere overheden dan de overheid die de visie heeft vastgesteld. De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, zijn geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Deze Amvb is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf.

Het Barro is op 31 december 2011 in werking getreden. In het Barro zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van onderwerpen van nationaal belang en de Ecologische hoofdstructuur. De ecologische hoofdstructuur is conform de wijziging van het Barro per 1 oktober 2012 geregeld in de Provinciale Structuurvisie en Verordening Ruimte. Voor het overige zijn er geen onderwerpen van nationaal belang aan de orde.

Flora en Fauna

De aandacht voor natuurwaarden uit zich onder andere in de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet. Doel van deze wet is de bescherming van plant- en diersoorten. Tegelijkertijd vormt deze wet de implementatie van Europese en internationale verplichtingen (Habitat- en Vogelrichtlijn, Verdrag van Bern). De wet vervangt diverse wetten die voorheen betrekking hadden op de bescherming van dier- en plantsoorten. De Natuurwet regelt de gebiedsbescherming. Beoogd wordt de bestaande natuurwaarden te beschermen door de verplichting om bij verstoring van beschermde soorten en gebieden aan te geven op welke wijze rekening wordt gehouden met natuurwaarden.

Bij de voorbereiding van ruimtelijke plannen moet worden onderzocht of de Flora- en faunawet de uitvoering van de ontwikkeling niet in de weg staat. In het uiterste geval behoort verlening van een ontheffing niet tot de mogelijkheden. In dat geval zal bij de ruimtelijke besluitvorming moeten worden geconcludeerd dat de voorgenomen ingreep geen doorgang zal kunnen vinden. Uitgaande van de ontwikkeling op de locatie is door Witteveen en Bos een Natuurtoets uitgevoerd naar het voorkomen en effecten op beschermde natuurwaarden en een Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Uit deze onderzoeken blijkt dat geen sprake is overtredingen van de Flora- en faunawet en dat geen sprake is van significante effecten op de Natura 2000 gebieden. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland heeft een verklaring van geen bedenkingen afgegeven op grond van artikel 47b, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1988. In hoofdstuk 6 wordt hier inhoudelijk op ingegaan.

Nationaal Bestuursakkoord Water

In artikel 2.12, lid 1, sub 3 van de Wabo kan medewerking worden verleend als het project niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. Voor de ruimtelijke onderbouwing kan worden gekeken naar het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Ingevolge het Bro dienen ruimtelijke plannen een beschrijving van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding te bevatten. Het doel van een waterparagraaf is het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. De doelstellingen hebben betrekking op de aspecten van de waterhuishouding, waterberging, waterkwaliteit, veiligheid, grondwater, riolering en aquatische ecologie. De waterparagraaf is opgenomen in hoofdstuk 5.

Milieunormering

Het milieubeleid op rijksniveau in relatie tot ruimtelijke ordening vertaalt zich met name naar de toetsing aan de normen die in de regelgeving is vastgelegd. Voor dit projectgebied is onderzoek verricht op het gebied van bodemkwaliteit, luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Inhoudelijk komt dit in hoofdstuk 7 aan de orde.

Rijksmonumenten

Landgoed Voorlinden is een Rijksmonument. Het woonhuis, historische tuin- en parkaanleg, hekpijlers, portierswoning, dubbele dienstwoning, tot woonhuis verbouwde garage, koetshuis, koetsierswoning, pomphuis, moestuin, restanten van een 18^e eeuwse tuinmuur, een natuurstenen zitbank en een hek zijn de benoemde onderdelen. Door Beek & Kooiman Cultuurhistorie is een cultuurhistorische analyse opgesteld, d.d. 20 maart 2012. Hierin zijn uitgangspunten geformuleerd voor planontwikkeling. Dit in nauw overleg met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Op 30 maart 2012 heeft de RCE een positief pre-advies afgegeven en daarbij voorwaarden voor het ontwerp geformuleerd. Het pre-advies is verwerkt in de aanvraag omgevingsvergunning in het

kader van het ontvankelijk maken van de aanvraag. Op 28 november 2012 is een positief advies ontvangen van de RCE over de aanvraag. De opmerkingen en aanbevelingen die daarbij gemaakt zijn, zijn in de omgevingsvergunning opgenomen.

2.2 Provinciaal

Provinciale structuurvisie

Het ruimtelijk beleid van de provincie Zuid-Holland is vastgelegd in de Structuurvisie en Verordening Ruimte (PSV). Vastgesteld door Provinciale Staten op 2 juli 2010. De eerste herziening is vastgesteld op 23 februari 2011. De projectlocatie heeft de aanduidingen 'Landgoederen-landschap', 'Provinciaal landschap' en 'kroonjuweel'. De projectlocatie ligt buiten de bebouwingscontour en in de Ecologische hoofdstructuur. Voor wat betreft de laatste twee aspecten kent de PSV ontheffingmogelijkheden. Op alle aspecten die daarvoor van belang zijn komen in de volgende hoofdstukken uitgebreid aan de orde. Door terugbrengen van cultuurhistorisch waardevolle structuren en landschappelijke maatregelen aan het gehele landgoed wordt een meer dan forse ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteitsverbetering tot stand gebracht. Daarnaast menen wij dat het project zorg draagt voor een duurzame instandhouding van het landgoed, natuur en cultuurhistorische waarden als geheel. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland heeft op 23 augustus 2012 ontheffing verleend van artikel 5, lid 4 en artikel 15, lid 2, van de Provinciale Verordening Ruimte.

Ook de aanpassingen in het plan, die zijn aan de provincie voorgelegd. In de brief van 7 maart 2013, kenmerk PZH-2013-364877918, heeft het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland ontheffing verleend van artikel 5, lid 4 en artikel 15, lid 2 van de verordening Ruimte.

Verder is de projectlocatie gesitueerd in een landgoedbiotoop. Voor de gebieden met een hoge waarde binnen de landgoederenzones gaat het om de continuïteit van het karakter van de zone door behoud en ontwikkeling/versterking van de structuur. Het gaat hierbij om restanten van buitenplaatsen en buitenplaatsen zonder biotoop. Ook gaat het om aangrenzende gebieden die bijdragen aan het buitenplaatskarakter van het gebied: ruime, groene woonwijken, meestal villawijken en allerlei groengebieden. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn daar mogelijk binnen deze randvoorwaarden vanuit cultuurhistorie. Daarbij gaat het om kwaliteitsaspecten die invloed hebben op de beleving van de zones, zoals kenmerken van de bebouwing (volume, dichtheid en bouwhoogte) of het groen. Voor de landgoederenzone geldt ook dat deze zone als beschermd stads- en dorpsgezicht en cultuurhistorisch kroonjuweel van zeer hoge waarde is en dat daarbij het behoud van de uitzonderlijke kwaliteit voorop staat. Voor de landgoederenzone geldt dat de provincie Zuid-Holland ontwikkelingen die afbreuk doen aan de landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden van de betreffende zone niet zal toestaan. De provincie zal hier –zo nodig met gebruikmaking van de haar daartoe ten dienste staande ruimtelijke instrumenten– op toe zien. Op de kaart zijn de afzonderlijke landgoederen en kastelen/kasteelruïnes weergegeven. Nieuwe ontwikkelingen op gronden gelegen binnen een biotoop dienen de waarden van de landgoed- en kasteelbiotoop te beschermen. Ook zal de ontwikkeling waar mogelijk gericht moeten zijn op verbetering en versterking van de kwaliteit van het landgoed of het kasteel en hun biotoop.

Een beeldkwaliteitparagraaf zal inzicht moeten geven in het effect van de ontwikkeling op de landgoed en kasteelbiotoop. Naast de analyse van de cultuurhistorische kwaliteiten en waarden van het landgoed of het kasteel moet deze paragraaf ingaan op de wijze waarop de kenmerken en waarden van de landgoed- of kasteelbiotoop beschermd of versterkt worden. Het gaat in ieder geval om de volgende kenmerken en waarden:

1. de (historische) buitenplaats, bestaande uit het hoofdhuis met bijgebouwen en het bijbehorende park of tuin, of het kasteel of kasteelterrein in de vorm van ruïne, muurrestanten, één of meer bijgebouwen, omgracht terrein, alsmede de functionele en visuele relaties tussen de verschillende onderdelen;
2. de basisstructuur waaraan het landgoed of de kasteel/kasteellocatie bewust direct is gekoppeld: een weg, een waterloop, of beide of in geval van een buitenplaats ook indirect door middel van zichtlijnen;
3. het blikveld: de vrije ruimte die nodig is om de historische buitenplaats of het kasteel in het landschap te herkennen.

Naast deze kenmerken en waarden kunnen er voor zowel de landgoed- als de kasteelbiotoop afzonderlijke kenmerken en waarden aan de orde zijn. In hoofdstuk 3 is de beeldkwaliteitparagraaf opgenomen. De beeldkwaliteitparagraaf laat zien dat met de ontwikkeling rekening is gehouden met de kwaliteitseisen en voldaan wordt aan de doelstellingen zoals omschreven in de PSV.

Provinciale Milieu Verordening

De Wet milieubeheer biedt de provincies in Nederland de mogelijkheid om een provinciale milieuverordening te maken. Hierin kunnen extra regels opgenomen worden voor specifieke problemen in de provincie. Daarbij moet gedacht worden aan afvalstoffenbeleid en milieu-beschermingsgebieden voor stilte en grondwater. De provincie Zuid-Holland heeft de 'Wijziging (7^e tranche) van de Provinciale Milieuverordening Zuid-Holland' (PMV) vastgesteld. Deze is op 1 april 2011 in werking getreden. De projectlocatie is gelegen in waterwingebied. Door de toepassing van de PMV wordt in diverse gebieden het grondwater beschermd tegen verontreinigingen. Daarmee wordt bereikt dat nu en in de toekomst grondwater kan worden gebruikt voor drinkwater. De waterwingebieden zijn de meest kwetsbare zones van de beschermingsgebieden. In deze zone is het beschermingsregime dan ook het strengst. Binnen waterwingebieden dient elk risico van verontreiniging te worden voorkomen; in deze gebieden zijn dan ook in principe alleen activiteiten toegestaan in het kader van de grondwaterwinning zelf. Indien men toch activiteiten in dit soort gebieden wil uitvoeren kan ontheffing verleend worden. De provincie is in deze gebieden zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe activiteiten in een waterwingebied; dit wordt het "stand still principe" genoemd. De PMV bevat een aantal verbodsbepalingen om de winning van drinkwater te garanderen. De aanvraag omgevingsvergunning is om advies voorgelegd aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. Het college van GS heeft op 11 januari 2013, een advies, kenmerk PZH-2013-364435326, gegeven over de aanvraag. Geconcludeerd is dat het mogelijk is door middel van voorschriften waarborgen in te bouwen om risico's die de voorgestelde

activiteiten in de bodem en het zich daarin bevindende grondwater met zich brengen, tot een minimum te beperken. De voorschriften zijn in de omgevingsvergunning opgenomen.

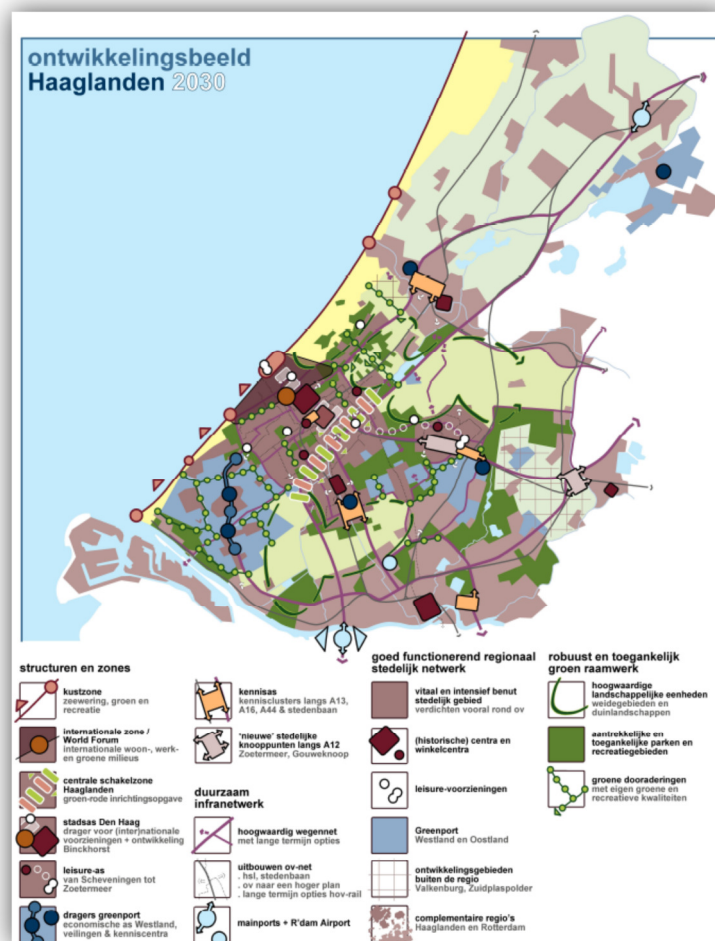
Cultuurhistorische Hoofdstructuur

In de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS), regio Duin- en Bollenstreek (juli 2002/maart 2007) wordt aan de hand van een kaartenrapportage een overzicht gegeven van de aanwezige cultuurhistorische kenmerken en waarden in het plangebied. In het bijbehorende Beleidskader Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland zijn per waarderingscategorie algemene beleidsuitgangspunten geformuleerd. Het projectgebied heeft in de CHS de aanduiding hoge archeologische waarde en zeer grote kans op archeologische sporen. Ten behoeve van het plan is een cultuurhistorische verkenning uitgevoerd door Archeomedia. In hoofdstuk 7 wordt hier nader op in gegaan.

2.3 Regionaal

Regionaal Structuurplan

Op 16 april 2008 heeft het algemeen bestuur van het stadsgewest Haaglanden het "Regionaal Structuurplan Haaglanden 2020" (RSP) vastgesteld. Het RSP is een integraal plan voor de ruimtelijke ontwikkeling van Haaglanden en het kader voor het beleid. Inzet is een verdere ontwikkeling van de regio als internationale regio op het gebied van vrede, recht en veiligheid, maar ook op het gebied van kennis, innovatie en technologie. In het RSP is toerisme benoemd als een van de vier economische pijlers voor de regio. Aangegeven is dat het van belang is de sterke punten van de regio ten minste te behouden en zo mogelijk uit te bouwen en regionaal te vermarkten. Omliggende gemeenten profiteren van de toeristische aantrekkingskracht van Den Haag en Delft. Deze steden profiteren op hun beurt van een aantrekkelijke, groene omgeving. Het RSP zet ook in op verbetering van het verder verbeteren van het complete pakket aan culturele voorzieningen in Haaglanden. Het realiseren van een museum op deze locatie ondersteunt deze beleidsdoelstellingen. Het dagelijks bestuur van het Stadsgewest Haaglanden is akkoord gegaan met de ruimtelijke onderbouwing van het project.

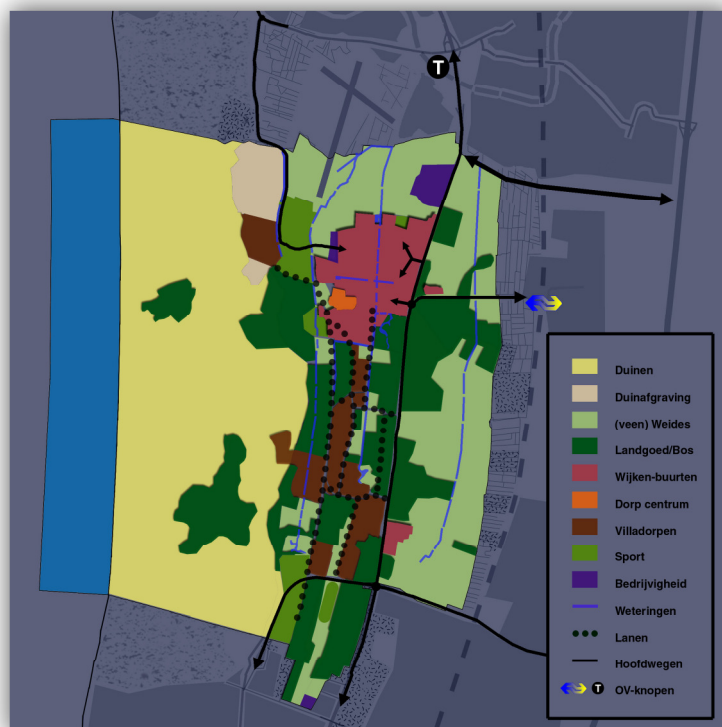
Pact van Duivenvoorde

De gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg hebben in 2001 besloten de gezamenlijke inspanningen voor een duurzame en aantrekkelijke inrichting van het landelijk gebied te bundelen en te versterken. Daartoe is het Pact van Duivenvoorde opgericht. Een intentie-overeenkomst is in 2004 uitgebreid tot een bestuurlijk convenant. De doelstelling van het pact is een strategische samenwerking voor behoud en versterking van de openheid, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de cultuurhistorische waarden en een verbetering van de waterkwaliteit en waar mogelijk een verhoging van de waterkwantiteit.

2.4 Gemeentelijk

Structuurvisie

De gemeenteraad heeft op 7 maart 2005 de 'Structuurvisie Wassenaar, ruimtelijk toekomstbeeld voor de periode 2001-2015' vastgesteld. In de Structuurvisie is dit gebied aangegeven als occupatiezone van extensieve groene verstedelijking op de strandwallen. Dit is een zone met verschil in plandynamiek en wisselende status. Voor de zone waar dit gebied in ligt is aangegeven dat de plandynamiek gering is en geen ingrijpende veranderingen van de hoofdstructuur plaatsvindt. De aanduiding is consoliderende zone. In deze zone staat behoud en versterking centraal. De projectlocatie ligt ook in de randzone die de overgang vormt tussen de consoliderende zones. In deze randzones zijn de invloeden vanuit de aanliggende zones te merken. Het grensvlak is rijk aan overgangen ("van twee walletjes eten") en brengt dynamiek met zich mee. Hierdoor kan een wankel evenwicht ontstaan tussen restrictie en ontwikkeling. Verdere verstedelijking ten koste van kwaliteitsverlies moet worden tegengegaan. Specifiek voor landgoederen en buitenplaatsen is daarnaast nog het volgende gesteld. Bescherming door status, eigentijdse ontwikkelingen van beheer en instandhouding en incidenteel zekerheid door aankoop vormen instrumenten om het bestaande te continueren en nieuwe ontwikkelingen niet uit te sluiten. Hoewel bescherming, ook als beschermd dorpsgezicht, een doeltreffend middel blijft, moeten Landgoed-Ontwikkelings-Plannen en de ontwikkeling van "nieuwe buitens" ook worden geactiveerd. Als laatste wordt gesteld dat er ook ruimte moet zijn voor het ontwikkelen van nieuwe monumenten. De structuurvisie geeft hiermee randvoorwaarden voor de beoogde ontwikkeling.

Handboek Welstand en Beeldkwaliteit

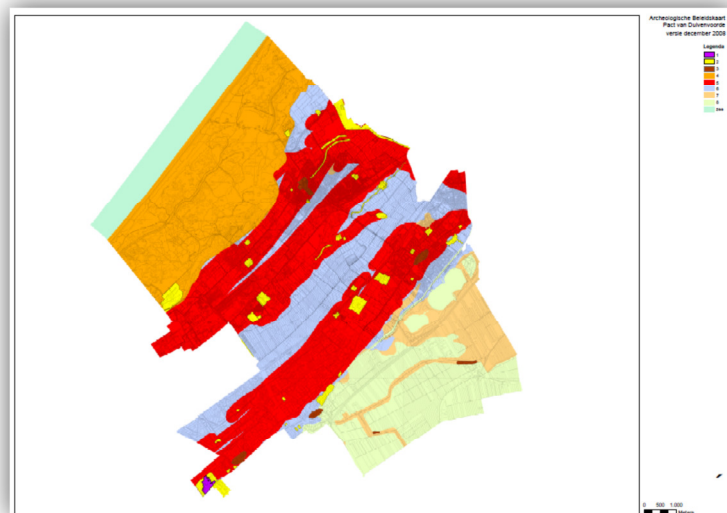
In het kader van de wetgeving met betrekking tot welstand heeft de gemeenteraad op 28 juni 2004 het 'Handboek Welstand en Beeldkwaliteit' vastgesteld voor haar gehele grondgebied. Een geëvalueerde en aangepaste versie wordt digitaal raadpleegbaar gemaakt. In het handboek is Wassenaar ingedeeld in gebieden. Dit is gebeurd op basis van de morfologie van de verstedelijking bebouwd grondgebied. Elke buurt wordt gezien als onderdeel van het historisch gegroeide en in lagen opgebouwde Wassenaar; landschappelijke eenheden (ondergrond en occupatie), stedenbouwkundige vorm (morfologie), bebouwingsvormen (typologie en beeld) en stelsels en systemen. Van de gebieden is de beeldkwaliteit vastgelegd. Deze beschrijving van ruimtelijke kwaliteiten en bouwkundige karakteristieken zijn toetsingskader. Het project heeft betrekking op het gebied 'Blankenburg en Voorlinden' (nr. 46) van het Handboek Welstand. De commissie Welstand en Cultureel erfgoed (WCE) heeft op 5 november 2012 in beginsel ingestemd met het plan. Gegeven de beoogde locatie heeft de commissie geadviseerd over een inrichtingsplan waarbij het inrichtingsplan een rechtvaardiging moet zijn voor de gekozen locatie. Op 7 januari heeft een locatiebezoek plaatsgevonden. Het advies naar aanleiding van dit bezoek luidde: "akkoord met voorwaarden".

Nota 'Archeologie Duin Horst en Weidegebied'

Sinds 1 september 2007 is de middels de Wet op de archeologische Monumentenzorg (Wamz) gewijzigde Monumentenwet van kracht. De wet schrijft voor dat elke gemeente een archeologiebeleid ontwikkelt en verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan. De gemeente heeft bij raadsbesluit van 19 januari 2009 de nota "Het bodemarchief ontrafeld, nota archeologie Duin,

Horst en Weide-gebied” vastgesteld. In de nota zijn beleidsregels en wensen geformuleerd die inhoud geven aan het archeologiebeleid binnen de pact-gemeenten. Het beleidskader is vertaald naar een archeologische beleidskaart en modelregels.

Het projectgebied is aangeduid als terrein van hoge en zeer hoge archeologische waarde. Dit zijn terreinen, die door de Pactgemeenten als archeologisch (zeer) waardevol en behoudenswaardig zijn aangewezen. De terreinen die hiervoor in aanmerking komen zijn de gebieden die op de CHS Zuid-Holland met een hoge en zeer hoge waarde zijn weergegeven. Voor het projectgebied is archeologisch vooronderzoek verricht. Inhoudelijk komt dit in hoofdstuk 7 aan de orde.

Groenstructuurplan

De Gemeente Wassenaar heeft in 1993 een landschapsbeleidsplan/groenstructuurplan opgesteld. Daarin staat aangegeven dat het beleid zich in het algemeen richt op behoud en versterking van de groenstructuur. De projectlocatie maakt deel uit van de bestaande groenstructuur en is aangeduid als natuurgebied/landgoedbos. Ingezet is op continuering van een zorgvuldig en ecologisch verantwoord groenbeheer. Doel is instandhouding van het groene milieu in Wassenaar. Het beheer moet worden afgestemd op het groene milieu als belevingswereld, ecosysteem, productiebron en drager van voorzieningen enerzijds en op de beschikbare middelen anderzijds. Het landgoedkarakter dient behouden te blijven. Zowel de bossen en het boskarakter als de cultuurhistorisch waardevolle objecten zoals zichtlijnen en beeldbepalende bomen dienen beschermd te worden. Inrichtings- en beheersmaatregelen dienen getroffen te worden ter verhoging van de natuurwaarden van onder andere waters en oevers. Functieveranderingen worden toelaatbaar geacht indien deze een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit met zich meebrengen.

Verkeer en parkeren

In mei 2002 is het 'Verkeersplan Wassenaar 2000' vastgesteld door de gemeenteraad. Een actualisering hiervan heeft vorm gekregen in het Verkeersplan 2005 "afmaken en doorpakken". Ook in de actualisering blijven de uitgangspunten: veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. Op

hoofdpijnen heeft veiligheid prioriteit boven leefbaarheid en leefbaarheid weegt weer zwaarder dan bereikbaarheid. Ten aanzien van normen voor verkeer en parkeren worden de richtlijnen uit de CROW publicatie, Aanbevelingen voor verkeersvoorzieningen binnen de bebouwde kom (ASVV) gehanteerd.

Beeldkwaliteitparagraaf

3.1 Situering

Het landgoed Voorlinden ligt in het zuidwesten van de gemeente en grenst aan de binnenduinrand. Het landgoed maakt onderdeel uit van de meest westelijke reeks landgoederen en buitenplaatsen. Deze reeks landgoederen onderscheidt zich door zijn gedeeltelijk hoge en aan de duinen grenzende ligging ten opzichte van de landgoederen die zich uitstrekken op lager gelegen delen van de standvlaktenlandschap. De verschillende reeksen landgoederen vormen samen de Landgoederenzone Wassenaar/Voorschoten/Leidschendam-Voorburg. Deze landgoederenzone is in 2008 aangewezen als beschermd dorpsgezicht op grond van de Monumentenwet. Het ensemble van het landgoed zelf (hoofdhuis, bijgebouwen en landschapsplan) is een Rijksmonument.

3.2 Geschiedenis

De historie van Voorlinden gaat, zoals veel Wassenaarse buitenplaatsen en landgoederen, terug naar een 17de eeuwse buitenverblijf, dat is ontstaan uit een eerdere boerderij. In de 18e eeuw verrees een landhuis aan de zuidoostkant van het terrein, ter hoogte van de huidige dienstwoningen Buurtweg 94 en 96.

Periode Zocher

In de periode 1803 - 1835 werd op Voorlinden bij het 18de eeuwse huis een park in landschapstijl aangelegd, naar een ontwerp van J.D. Zocher sr., later aangevuld door J.D. Zocher jr. De aanleg werd gekenmerkt door een afwisseling van bospartijen met open graslanden, door slingerende paden (langs open plekken met sierelementen) en een grote waterpartij. Deze volgde in hoofdlijnen de richting van het bestaande afwateringspatroon, met twee noordwest – zuidoost lopende takken en enkele dwarstakken, al dan niet verbonden met de hoofdtakken. De dwarstak tegenover het huis vormde een zichtas in noordoostelijke richting. De ronde kom in de dwarstak ging terug op de eerdere formele parkaanleg uit de 18de eeuw.

Plan JD Zocher sr. (1804) geprojecteerd op de huidige situatie

Nog aanwezige delen van het plan van JD Zocher sr. In de huidige situatie

Plan J.D. Zocher jr. (1850) geprojecteerd op de huidige situatie)

Nog aanwezige onderdelen van het plan JD Zocher jr. in de huidige situatie

Van de Zocher-aanleg resteert weinig en de aanwezige restanten vertonen bovendien weinig samenhang. De toenmalige hoofdrichting, samenhangend met de locatie van het eerdere landhuis, is met de bouw van het huidige huis in 1912 en de reorganisatie van het park, verdwenen. Relicten van de periode Zocher, mede voortkomend uit de voorgaande periode van de formele aanleg zijn:

- de locatie van de entree;
- een verwijzing in de locatie van de (later) bijgebouwen naar de plek van het oude hoofdhuis, bouwhuizen en voorplein;
- de locaties van de moestuin en boomgaard, mogelijk de moestuinmuren;
- het zuidwestelijke deel van de vijver;
- de slingerende waterloop op de grens met Blanckenburgh;
- een slingerend pad in de bosrand achter de boomgaard en parkeerplaats;
- de loop van het huidige toegangspad langs de vijver naar het huis.

Periode Loudon/Johnston/Springer

In 1912 kwam Voorlinden in handen van Jhr. H. Loudon. Die liet het huidige landhuis bouwen, naar een ontwerp van de Engelse architect R.J. Johnston. De architect ontwierp ook de tuin direct bij het huis met zijn kenmerkende geometrische indeling en de overgang tussen het wat hoger gelegen huis en het landschapspark via gemetselde terrassen met trappen. Johnston ontwierp tevens het

entreehek met aansluitend de portierswoning, de dubbele dienstwoning met garage aan het voormalige voorplein, het pomphuis achter het hoofdhuis en het koetshuis met losstaande koetsierswoning, gebouwd aan de noordzijde.

In diezelfde periode werd het landschapspark gereorganiseerd door Leonard Springer, om weer aan te sluiten bij het nieuwe landhuis. Springer werkte hierbij 'achter Johnston aan': de plaats van de nieuwe bebouwing, inclusief de tuin, was voor hem een gegeven. Hiermee verdween de as vanuit het oude landhuis over de waterpartij, die bepalend was voor het 18de- en 19de eeuwse Voorlinden. Springer reorganiseerde het park met het oog op de positie van het nieuwe landhuis. De waterpartij kreeg zijn huidige vorm, met een (uit het Zocher-plan overgebleven) tak aan de zuidoostkant van het huis, die verder werd uitgegraven. Het terrein voor het huis werd zodoende door waterpartijen omsloten. Het zicht werd geleid door accenten in de vorm van kleine boom- en heestergroepen. Er werd een belangrijke zichtlijn gemaakt vanuit het huis naar de waterpartij, via het terras voor de zuidoostgevel en tussen twee taxusbomen op de terrasrand door. In het open gebied ten noordwesten van de Buurtweg liet Springer een boomgroep aanplanten om de ruimte visueel op te delen en het zicht te leiden. De oprijlaan werd doorgetrokken achter het nieuwe huis langs, tot aan het koetshuis. Aan de kant van de Buurtweg werd de oprijlaan rechtgetrokken. Tegenover de centrale open ruimte, op de grens met Blanckenburgh, liet Springer enkele boomgroepen planten om de lineariteit van de grens te doorbreken en de ruimtewerking van de bosrand beeldender te maken. In de periode na 1945 zijn deze boomgroepen verdwenen.

De (ontwerp) tekeningen van Springer

Er zijn twee tekeningen van de aanleg van Voorlinden bewaard gebleven in het Springerarchief. De eerste betreft een ongesigneerde pentekening waarop met potlood is aangegeven waar de waterleiding in de tuin moet worden aangelegd en enkele opmerkingen over een hertekamp. De tweede is een 'situatietekening' die, gezien het 'handschrift' en het bijschrift 'Haarlem 27 september 1913' duidelijk van Springer zelf lijkt te zijn. De eerste tekening zou een situatietekening kunnen zijn die Springer van de opdrachtgever kreeg of door een assistent in het veld is opgemaakt.

Van de aanwijzingen op de tekening van Springer lijkt een deel vrij nauwgezet te zijn gerealiseerd: de noordoostelijke vijverarm, enkele boomgroepen, de afronding van de paardenweide en enkele bosschages in de randen. Een deel is echter niet uitgevoerd: bosschages langs de Buurtweg en vergravingen van de zuidwestelijke vijverarm. Daarbij komt dat een deel van de landschappelijke aanleg blijkbaar al bestond: de met pen getekende situatie op de eerste tekening.

Er is geen definitief ontwerp of nettekening van Springer bekend. Ook bevat het archief van Springer geen bestellijsten van beplantingen, zoals veelal gebruikelijk bij een uitgevoerd plan. Mogelijk is de nettekening verloren gegaan bij de opdrachtgever of heeft Springer geen opdracht gekregen voor de uitvoering, maar heeft de opdrachtgever de adviezen ter harte genomen en deze 'in de geest van' Springer uitgevoerd. Gelet hierop is het niet mogelijk de verwijzing met volledige zekerheid aan Springer toe te schrijven.

Opvallend is dat, zowel in het eerdere plan van de Zochers als in dat van Springer, de oorspronkelijke moestuinen geen rol spelen. Deze waren ten noorden en zuiden van het voormalige landhuis gesitueerd. In de huidige situatie betreft dit de aanwezige kas en historische tuinmuur. De nog gedeeltelijk ommuurde boomgaard ten noordwesten van het verdwenen hoofdhuis bestaat nog gedeeltelijk, een ander deel van de nutsgronden is parkeerterrein geworden.

Tevens is opvallend hoe weinig wandelpaden door Springer zijn ingetekend. Alleen het wandelpad naar het prieel op de grens met Blanckenburgh wordt door hem aangeduid. Op een luchtfoto uit 1933 is ook maar één brug over de vijver zichtbaar en verder geen wandelpaden door de weilanden. Het merendeel van de weilanden zal bestemd zijn geweest als zichtweide en werd waarschijnlijk begraasd.

Samenvattend

Al met al lijken de ingrepen van Springer vrij beperkt te zijn gebleven. Zijn advies richtte zich op het verfijnen van de parkaanleg door:

- boomgroepen in het open weiland toe te voegen;
- in de rand van de weide bosschages toe te voegen om de rechte perceelsgrens te krijgen;
- de vijver plaatselijk te vergraven om een bredere vijver en een vloeiender oeverlijn te krijgen;
- de vijver in noordoostelijke richting uit te breiden, om daar aan te sluiten op de kaswetering;
- op basis van een aantal zichtlijnen vanaf het huis het park te beleven;
- de eerste bocht van het toegangspad er uit te halen;

- de bosschages aan het einde van de noordelijke vijverarm te verbinden met de bosstrook rond de paardenweide;
- een wandelpad langs de paardenweide door te trekken naar een prieel (verdwenen) in de bosrand nabij Blanckenhoeve;
- in de rand van de rechte bosstrook langs het duin beplanting toe te voegen om een grilliger verloop te krijgen en ter hoogte van de brug over de waterloop beplanting te verwijderen ten behoeve van een doorzicht vanaf het huis op het duin.

3.3 Analyse

Op het niveau van de landgoederenbiotoop als geheel ligt de belangrijkste waarde in de combinatie van de landschappelijke parkaanleg met de aanwezige bebouwing, met name het hoofdhuis. De geometrische tuinaanleg van Johnston fungeert daarbij als intermediair tussen huis en park.

Door de nieuwe locatie van het hoofdhuis rond 1912 heeft een verdraaiing van de dominante oriëntatie plaatsgevonden: de parkaanleg wordt niet meer vanuit het zuidwesten beleefd, maar nu vanuit het noordwesten. Daarmee is de duinrand een natuurlijk beschuttende achterzijde of 'achterwand' geworden en is zicht vanuit het huis over het gehele terrein mogelijk. Door de verplaatsing van het huis is tevens een lange toegangsweg ontstaan, die door een besloten randzone loopt en uitkijkt op het huis, de vijver en de weide.

3.4 Onderzoek locaties

In de voorgaande paragrafen is de cultuurhistorische analyse gegeven. Op basis van deze cultuurhistorische analyse heeft een zoektocht plaatsgevonden naar de beste locatie voor het tentoonstellinggebouw. Hiervoor is een ruimtelijk-functionele en landschappelijke interpretatie van de cultuurhistorische analyse gemaakt.

01 Duinzone

Verschillende locatie zijn, gezien de omvang van de duinrand, mogelijk. In zijn algemeenheid geldt dat een locatie voor het tentoonstellinggebouw in de duinzone ongewenst is omdat dit nabij een natura 2000 gebied ligt. Daarnaast zal realisering van het volume ten koste gaan van het grootste deel van de historische beplanting, veelal monumentale bomen. Deze aantasting wordt nog vergroot omdat er ook nieuwe infrastructuur nodig is om het gebouw te bereiken.

02 de paardenbak

Het perceel tegenover het voormalige koetshuis (paardenbak) heeft een te klein oppervlak om als locatie voor het tentoonstellinggebouw te dienen. Dit betekent dat er veel bomen gekapt moeten worden.

03 de parkeerplaats

Het huidige parkeerterrein bevindt zich in de dienstzone. Een tentoonstellinggebouw hoort in deze zone niet thuis. Bovendien zou er een andere locatie gezocht moeten worden voor een nieuw parkeerterrein. Het creëren van ruimte voor het tentoonstellinggebouw gaat ten koste van historische beplanting.

04 de huidige kassen

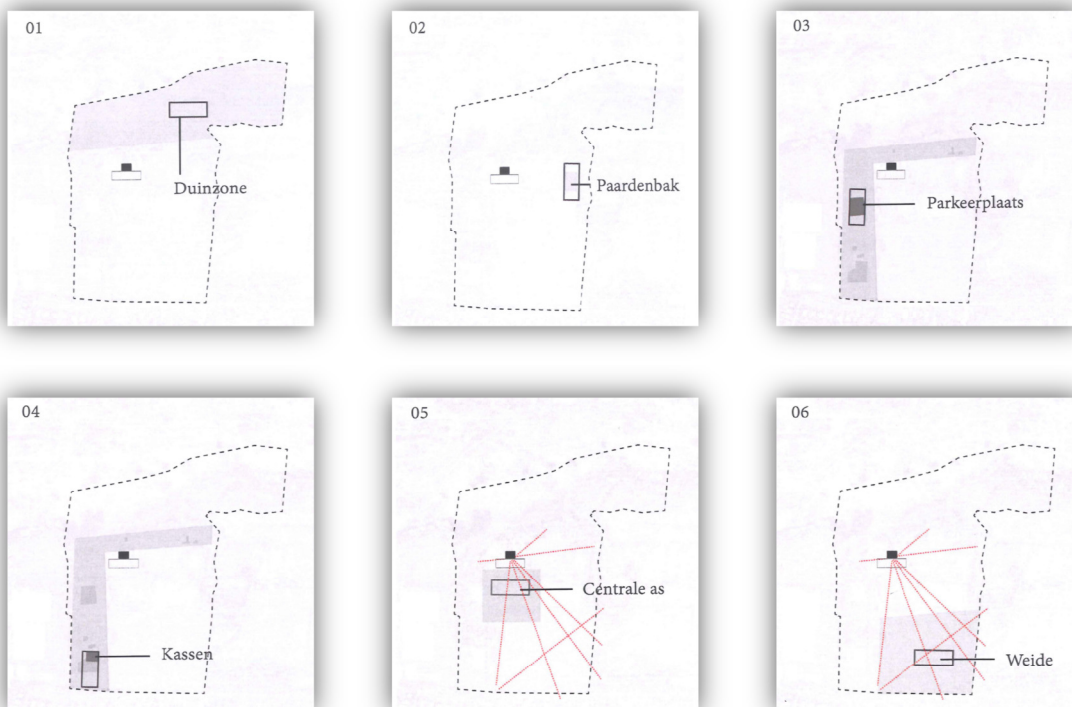
Het huidige kassencomplex ligt in de dienstzone en is daarom geen goede optie als locatie voor het tentoonstellinggebouw. Bovendien is er op deze locatie geen sterke relatie met het totale landgoed en het hoofdgebouw.

05 voor het bestaande landhuis

De zichtlijnen vanuit het hoofdgebouw belemmeren een locatie direct voor het hoofdgebouw. Bovendien zou het hoofdgebouw vanaf de weg niet meer te zien zijn.

06 in de weide

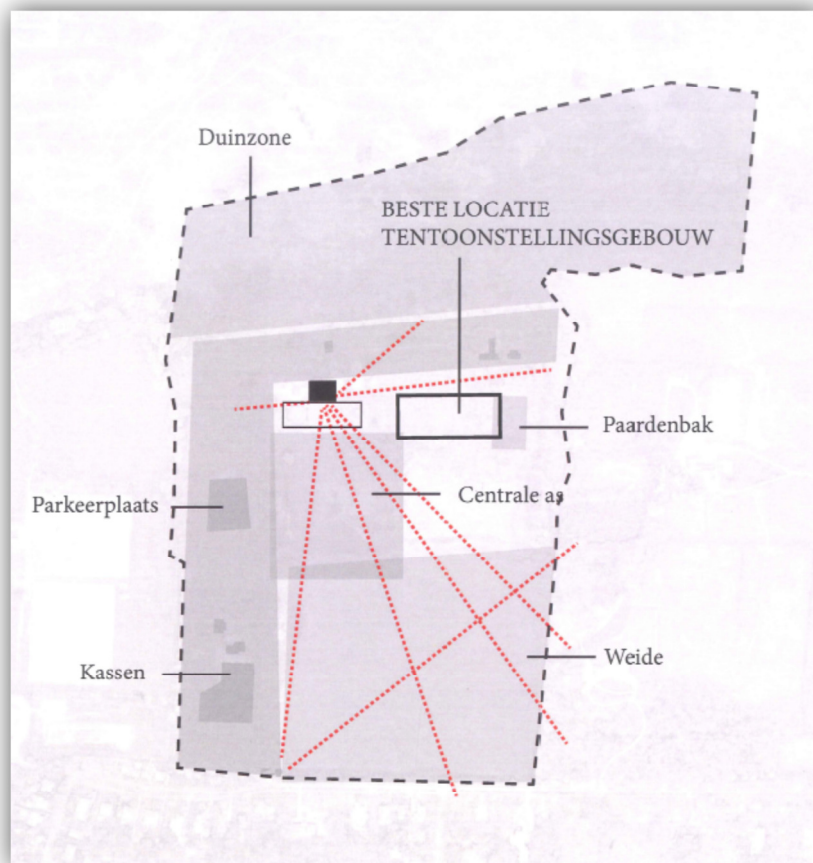
Door situering van het tentoonstellinggebouw in de weide komt het gebouw veel meer in het zicht te liggen vanaf de Buurtweg dan het hoofdgebouw en worden de originele zichtlijnen doorkruist.

Conclusie zoektocht

De beste locatie voor het tentoonstellinggebouw op het landgoed Voorlinden is ten noordoosten van het hoofdgebouw. Reden hiervoor zijn:

- Alle zichtlijnen van L.A. Springer blijven behouden;
- Het zicht vanaf de Buurtweg op het hoofdgebouw blijft in stand;
- Het tentoonstellinggebouw ligt niet in de dienstenzone maar ligt op een bijzondere locatie;
- Deze locatie is wel zichtbaar vanaf de Buurtweg maar blijft bescheiden;
- Het aantal te verwijderen bomen blijft beperkt en dus treedt ook de minste schade op voor mogelijke foerageer- en migratieroute van vleermuizen;
- Er is geen nieuwe infrastructuur nodig;
- De landgoedbiotoop kan sterk verbeterd worden door de nieuwe inrichting in de directe omgeving van het tentoonstellinggebouw.

3.5 Bomen op Voorlinden

Leonard Springer heeft in zijn plan zowel inheemse als exotische bomen gebruikt, die rond 1913 zijn aangeplant. De niet inheemse en bijzondere bomen zijn vooral geplant in het park, langs de paden en aan de randen van het open veld; met name op zichtlocaties, los van het achterliggende, meer natuurlijke, bos. De bijzondere bomen zijn vooral toegepast als accent (zoals de moerascipres langs de toegangsweg en trompetboom en zolveresdoorn in de noord-westelijke rand), in boomgroepen (zoals de moerascipres in de boomgroep langs de oprijlaan), als structuurverrijking en als overgang naar een meer 'natuurlijke' sfeer. Aanleg van exotische heesterbeplanting werd gebruikt als ondergroei en als structuurverrijking. De accentbomen in de boomgroepen zijn nog wel zichtbaar, maar worden steeds meer weggedrukt door de omliggende bomen en onderbeplanting.

Om een goede inpassing van het tentoonstellinggebouw te realiseren zullen er ca. 75 bestaande bomen worden verwijderd en wordt er een beheersvisie opgesteld voor het totale landgoed. De boombeplanting wordt gedund, waarvoor maximaal nog 64 extra bomen worden gekapt, de zichtlijnen hersteld en er zijn ruim 120 locaties waar nieuwe boomaanplant mogelijk is. Deze locaties zijn voornamelijk in en langs het open veld aan de Buurtweg en rondom het tentoonstellinggebouw. De locatie en het sortiment van de bomen, met daarbij verschillende exoten, sluit aan bij de oorspronkelijke keuzes van Springer.

3.6 Landschap en inpassing

Het nieuwe landschapsonwerp van Niek Roozen wordt gekenmerkt door het hervinden van een ruimtelijke balans. Het hoofdhuis blijft asymmetrisch gelegen met zichtlijnen van en naar de Buurtweg, zoals in de tijd van Johnston en Springer. De ruimte ten noordoosten van het hoofdhuis die nu gevormd wordt door onsamenvhangende restanten van historische tuinaanleg uit de verschillende perioden en later nog is aangevuld met een tennisbaan, vraagt om een herinrichting. Door het tentoonstellinggebouw centraal in deze ruimte te plaatsen, verbindt deze nieuwe functie alle onderdelen. Extra boomaanplant zorgt voor een verdichting van dit deel van het landgoed, zodat een eigen parkzone ontstaat met nieuwe zichtlijnen vanuit en naar het tentoonstellinggebouw. Het ontwikkelen van het tentoonstellinggebouw naast het landhuis geeft niet alleen een nieuw impuls aan de buitenplaats Voorlinden, maar biedt ook de mogelijkheid de bestaande kwaliteit van het huidige landgoedbiotoop sterk te verbeteren.

4. Verkeer en parkeren

Door Mobycon Concordis groep is een verkeerskundig onderzoek gedaan voor de functiewijziging op Landgoed Voorlinden. In het rapport van 22 oktober 2012, nr. 4347-R-E03, is weergegeven wat de consequenties zijn van de wijzigingen voor het parkeren en de verkeer aantrekkende werking op en om het landgoed. Er is een berekening gemaakt van de parkeerbehoefte. De beschikbare parkeervoorzieningen zijn daarbij bepalend voor de omvang van de functies die in het bestaande landhuis kunnen terugkomen. Met de daaruit resulterende omvang van de functies is de verkeeraantrekkende werking van de nieuwe functies in beeld gebracht. Hieronder wordt ingegaan op de resultaten van dit onderzoek.

4.1 Uitgangspunten

Voor het onderzoek zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Op het landgoed zijn bestaande parkeervoorzieningen aanwezig. Een ruimte voor 12 auto's bij het landhuis zelf en 108 parkeerplaatsen op een apart parkeerterrein. Daar zijn 100 parkeerplaatsen als zodanig aangegeven en op de verharding rond de parkeervakken is ruimte voor 8 auto's.

De geplande nieuwbouw heeft een bruto vloeroppervlakte van 6.900 m² en heeft geen eigen parkeervoorziening in of onder het gebouw. De huidige functie van het bestaande landhuis vervalt uiterlijk op het moment dat het nieuwe tentoonstellingsgebouw in gebruik wordt genomen. De nieuwe functie van het bestaande landhuis is een combinatie van museumfunctie, kantoorfunctie en trouwlocatie voor trouwceremonies.

Voor berekening van de parkeerbehoefte gelden de parkeernormen van de geldende gemeentelijke bouwverordening. Voor de verkeersaantrekkende werking en maximaal acceptabele hoeveelheden autoverkeer op verschillende typen wegen gelden de landelijke richtlijnen van het CROW. Het gemeentelijke vervoersbeleid is weergegeven in het gemeentelijke verkeersplan. Er is gebruik gemaakt van bekende gemeentelijke verkeerstellingen.

4.2 Parkeerbehoefte

Berekend is wat in de toekomstige situatie de parkeerbehoefte is. In de gemeentelijke bouwverordening is bepaald dat als de omvang van een gebouw daartoe aanleiding geeft, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw hoort. De gemeentelijke bouwverordening is gebaseerd op de modelbouwverordening van de VNG. In de toelichting bij deze model bouwverordening staat een verwijzing aangegeven naar kencijfers voor in het algemeen aanbevelenswaardige minimum aantallen parkeerplaatsen. Verwezen wordt naar de uitgave Aanbevelingen voor verkeersvoorzieningen binnen de bebouwde kom van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). De CROW publicaties 317, 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie' en 305, 'Verkeersgeneratie leisure' zijn gehanteerd.

Daarin is aangegeven dat de hoogte van de parkeernorm onder andere afhankelijk is van de bereikbaarheidskenmerken van de locatie. Voor de projectlocatie geldt:

- Locatie van de functie in de stedelijke zone: rest bebouwde kom
- Stedelijkheidsgraad van de gemeente Wassenaar: matig stedelijk

Voor de berekening van de parkeerbehoefte wordt op basis van de landelijke CROW richtlijnen uitgegaan van het aantal vierkante meters bruto vloeroppervlak (bvo). Het bruto vloeroppervlak is het totale vloeroppervlak binnen de buitenmuren inclusief alle verdiepingen. Het bruto vloeroppervlak van de nieuwbouw bedraagt in totaal 6.900 m². Dit volledige oppervlak wordt gebruikt als tentoonstellingsgebouw. Het bruto vloeroppervlak van het bestaande landhuis bedraagt 1.800 m². Het toekomstige gebruik is als volgt: 1.100 m² museum, 100 m² trouwlocatie, 600 m² kantoor.

De CROW richtlijn geeft per functie een minimale en een maximale parkeernorm aan. De keuze binnen de bandbreedte is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van de functie (aantrekkelijkheid, kwaliteit en invloed gebied in verhouding tot concurrenten of alternatieven) en mobiliteitskenmerken van de gebruikers/bezoekers (mate van autogebruik ten opzichte van concurrenten of alternatieven). Per functie wordt aangegeven op basis waarvan tot de keuze van de parkeernorm is gekomen.

Museumfunctie

Er is uitgegaan van de gemiddelde parkeernorm van 1,1 parkeerplaats per 100 m² bvo. Voor wat betreft de functie zijn aanknopingspunten om van het minimum uit te gaan. Een museum voor hedendaagse kunst trekt een beperktere doelgroep dan een gemiddeld museum. Daarom zullen er minder bezoekers komen per m² bvo dan bij een gemiddeld museum. Voor wat betreft de mobiliteitskenmerken zijn er geen aanknopingspunten om niet van het gemiddelde uit te gaan. De doelgroep van een museum voor hedendaagse kunst zal evenveel met andere vervoerswijzen komen in vergelijking met een gemiddeld museum.

Trouwlocatie

De functie van trouwlocatie is niet als standaard in de CROW richtlijnen opgenomen. De congresgebouwfunctie uit de richtlijnen sluit qua bezoekersaantallen het beste aan op de functie als trouwlocatie omdat het geen feestlocatie betreft. Er is uitgegaan van de relatief hoge parkeernorm van 9,75 parkeerplaatsen per 100 m² bvo. Voor wat betreft de functie is er geen aanknopingspunt om van de gemiddelde parkeernorm af te wijken. Het aantal bezoekers per m² bvo zal vergelijkbaar zijn als bij een congres. Voor wat betreft de mobiliteitskenmerken is er een aanknopingspunt om van het maximum uit te gaan. Naar een trouwlocatie komt zelden iemand

met een andere vervoerwijze dan de auto. Het autogebruik zal dus veel hoger zijn dan bij een gemiddeld congres.

Kantoorfunctie

Er is uitgegaan van de gemiddelde parkeernorm van 2,05 parkeerplaatsen per 100 m² bvo. Voor wat betreft de functie is er aanleiding om van het minimum uit te gaan. Het landhuis is minder efficiënt te gebruiken dan een gemiddelde kantoorlocatie die specifiek voor deze functie is ontworpen. Een kantoorfunctie in het landhuis zal dus minder gebruikers per m² bvo hebben dan een gemiddelde kantoorlocatie. Voor wat betreft de mobiliteitskenmerken is er een aanknopingspunt om van het maximum uit te gaan. De locatie van een landhuis is exclusiever dan een gemiddelde vergaderlocatie. Het autogebruik zal hoger zijn dan gemiddeld.

Aanwezigheidspercentage

Een functie wordt niet op alle momenten van de dag of week even intensief gebruikt. Dit betekent dat de parkeerbehoefte varieert in de tijd. De CROW richtlijn geeft voor de verschillende functies de intensiteit van het gebruik aan in de vorm van een aanwezigheidspercentage.

Maximale parkeerbehoefte

De maximale parkeerbehoefte voor de afzonderlijke functies kan worden berekend door het oppervlak van de afzonderlijke functie te vermenigvuldigen met de parkeernorm voor de afzonderlijke functie. De parkeerbehoefte van de gezamenlijke functies voor de verschillende momenten van de week kan worden berekend door de maximale parkeerbehoefte voor de functie te vermenigvuldigen met het aanwezigheidspercentage van de functie op een bepaald moment.

Hieronder worden de diverse tabellen weergegeven.

Functie	werkdag				zaterdag		zondag
	Overdag	Middag	Avond	Koopavond	Middag	Avond	middag
Museum	20%	45%	0%	0%	100%	0%	90%
Trouwlocatie	100%	100%	0%	0%	100%	0%	0%
	Ochtend	Middag	Avond	Koopavond	Middag	Avond	Middag
Kantoorfunctie	100%	100%	5%	10%	5%	0%	0%

Aanwezigheidspercentages per functie

Locatie	Oppervlak	Parkeernorm	parkeerbehoefte
Nieuw gebouw (volledig functie museum)	6.900 m ² bvo	1,1 pp/100 m ²	75,9 pp
Bestaand landhuis (deels functie museum)	1.100 m ² bvo	1,1 pp/100 m ²	12,1 pp
Bestaand landhuis (deels functie trouwlocatie)	100 m ² bvo	9,75 pp/100 m ²	9,75 pp
Bestaand landhuis (deels functie kantoren)	600 m ² bvo	2,05 pp/100 m ²	12,3 pp

Maximale parkeerbehoefte per functie

		Aanwezigheidspercentage						
Museum		20%	45%	0%	0%	100%	0%	90%
trouwlocatie		100%	100%	0%	0%	100%	0%	0%
kantoor		100%	100%	5%	10%	0%	0%	0%
		werkdag				Zaterdag		zondag
Locatie	Max norm	Overdag	Middag	Avond	Koop-avond	Middag	Avond	middag
Nieuw gebouw (volledig functie museum)	75,9	15,2	34,2	0,0	0,0	75,9	0,0	68,3
Bestaand landhuis (deels functie museum)	12,1	2,4	5,4	0,0	0,0	12,1	0,0	10,9
Bestaand landhuis (deels functie trouwlocatie)	9,8	9,8	9,8	0,0	0,0	9,8	0,0	0,0
Bestaand landhuis (deels functie kantoren)	12,3	12,3	12,3	0,6	1,2	0,0	0,0	0,0
Totaal (functies bij elkaar)		39,7	61,7	0,6	1,2	97,8	0,0	79,2
Waarvan voor bezoekers		27,0	47,9	0,0	0,0	93,3	0,0	75,2
Waarvan voor werknemers		12,7	13,8	0,6	1,2	4,5	0,0	4,0

Parkeerbehoefte voor verschillende momenten van de week

Op elk moment van de week kan de parkeerbehoefte worden gefaciliteerd door de beschikbare parkeerplaatsen (12 parkeerplaatsen alleen voor werknemers bij het landhuis en 108 parkeerplaatsen op het bestaande parkeerterrein van het landgoed voor bezoekers en werknemers (100 als zodanig aangegeven parkeervakken en ruimte voor 8 auto's op de verharding rondom de parkeervakken). Het drukste moment valt op zaterdagmiddag als 98 van de 120 parkeerplaatsen in gebruik zijn. Overigens is opgemerkt dat als voor de museumfunctie de maximale parkeernorm zou worden gehanteerd van 1,2 de beschikbare parkeercapaciteit ook voldoet.

4.3 Verkeeraantrekkende werking

De toekomstige autoverkeer aantrekkende werking van het landgoed is bepaald voor de nieuwe functies van het landgoed en voor het huidige gebruik. Het verschil tussen de huidige en de nieuwe situatie is beschreven en ook het effect daarvan op de omgeving. De totale hoeveelheid (extra) autoverkeer is getoetst aan landelijke richtlijnen.

Het huidige gebruik betreft voor particulieren recepties van 50 tot 300 personen, diners van 10 tot 200 personen en bruiloftsfeesten tot 250 personen. Zakelijk gebruik zijn vergaderingen, presentaties en seminars van 6 tot 250 personen en lunches en diners tot 200 personen.

Voor de bestaande voorzieningen zijn geen CROW-richtlijnen voor verkeer aantrekkende werking beschikbaar. Wel is bekend hoeveel bezoekers de huidige functies in het landhuis op jaarbasis trekken. Voor de nieuwe voorzieningen zijn in de CROW-richtlijnen alleen voor de kantoren concrete kencijfers voor de verkeer aantrekkende werking beschikbaar. Voor de museumfunctie geven de CROW-richtlijnen aan dat op basis van referentiegegevens (zoals bezoekersaantallen) de verkeer aantrekkende werking kan worden bepaald. De trouwfunctie is qua omvang en qua gebruiksfrequentie dermate ondergeschikt dat de verkeer aantrekkende werking niet relevant is voor de totale verkeer aantrekkende werking. De verandering in de verkeer aantrekkende werking ten opzichte van de huidige situatie kan worden bepaald door de huidige verkeer aantrekkende werking met de toekomstige verkeer aantrekkende werking te vergelijken. De landelijke CROW richtlijnen geven aan hoeveel autoverkeer maximaal acceptabel is per type weg. Deze wegtypering wordt uit het gemeentelijke verkeersplan ontleent.

Museum

Voor de verkeersaantrekkende werking zijn gegevens nodig over de bezoekersaantallen, spreiding van de bezoekersaantallen in tijd, de verblijfstijd in het museum en de vervoermiddelen. De toekomstige bezoekersaantallen moeten ingeschat worden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de richtlijn van het CROW. Er is een lijst van musea met bezoekersaantallen per jaar waarin een aantal vergelijkbare musea te vinden zijn die vergelijkbaar zijn qua inhoud en/of opzet met bezoekersaantallen per jaar zoals De Pont in Tilburg en het Cobra-museum in Amstelveen. Beide musea hebben volgens de lijst een indicatief bezoekersaantal van 75.000 per jaar.

De spreiding van de bezoekersaantallen in de tijd is volgens de richtlijn mede afhankelijk van wisselende tentoonstellingen. In het nieuwe museum zal, net als bij andere musea, sprake zijn van

wisselende tentoonstellingen. Hiervoor zal ca. 1/3 deel van het tentoonstellingsgebouw ingericht worden. Voor het nieuwe museum wordt daarom uitgegaan van een gelijkmatige spreiding van de bezoekersaantallen over het jaar. Er is uiteraard wel sprake van spreiding van de bezoekersaantallen over de week zoals in paragraaf 4.2. is weergegeven.

Ook voor wat betreft verblijfstijd wordt in de richtlijn aangeraden om te werken met gegevens van vergelijkbare musea. Gemiddeld is de verblijfstijd in kleinere musea circa één uur en in de grotere musea circa 2 uur. Voor het nieuwe museum wordt uitgegaan van een gemiddelde verblijfstijd van circa 1,5 uur.

Voor wat betreft de vervoermiddelen wordt in de richtlijn aangeraden om te werken met gegevens van vergelijkbare musea. In de richtlijn wordt aangegeven dat op basis van CBS-gegevens geldt dat gemiddeld 66% van de bezoekers aan een museum per auto komt. Indicatief kan voor een gemiddeld museum een waarde van 2 personen per auto worden aangehouden. Circa 20% van de bezoekers komt per trein, circa 10% neemt de fiets en nog iets minder mensen komt lopend. Over het algemeen zijn musea 6 dagen per week geopend waarvan beide weekeinddagen.

Aantal bezoekers per jaar	75.000
Aantal bezoekers met de auto per jaar	$75.000 \times 66\% \text{ autogebruik} = 49.500$
Aantal auto's per jaar	$49.500 / 2 \text{ personen per auto} = 24.750$
Aantal auto's per week	$24.750 / 52 \text{ weken} = 476$
Aantal autobewegingen per week	$476 \times 2 = 952$
Aantal autobewegingen per gemiddelde werkdag	$952 / 7 = 136$
Aantal autobewegingen per gemiddelde weekeinddag	211
Aantal autobewegingen per gemiddelde werkdag	106
Aantal autobewegingen per gemiddelde openingsdag	$952 / 6 = 159$

Autobewegingen museumfunctie

Kantoren

Voor het berekenen van de verkeer aantrekkende werking wordt gebruik gemaakt van de CROW richtlijn 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie'. Voor de in deze richtlijn aangegeven uitgangspunten zijn de volgende keuzes gemaakt. De stedelijkheidsgraad van de gemeente Wassenaar is 'matig stedelijk'. Een gemiddelde omgevingsadressendichtheid van 1.430 adressen per km² per 1 januari 2012. De ligging in stedelijk gebied op basis van 'Rest stedelijk gebied'. Het type kantoren is 'administratief, zonder baliefunctie'. Dit houdt in dat met een beperkt aandeel bezoekers van de kantoren rekening wordt gehouden in verhouding tot het aandeel werknemers.

De richtlijnen geven op basis van deze uitgangspunten een gemiddeld aantal motorvoertuigbewegingen per 100 m² bvo kantoorlocatie per werkdagemaal van minimaal 6,3 en maximaal 8,1 waarvan 5% bezoekers. In de richtlijn staat niet aangegeven op basis van welke overwegingen een keuze binnen deze marge moet worden gemaakt. Analooq aan de afweging bij de parkeernorm kantoren wordt uitgegaan van het gemiddelde van 7,2 motorvoertuigbewegingen per 100 m² bvo kantoorlocatie per weekdagemaal. In de richtlijn staat beknopt aangegeven hoe de verkeer aantrekkende werking varieert over de verschillende dagen van de week: 'Bij de verkeersgeneratie werken geldt nog een belangrijke vuistregel: een weekdag kan worden omgerekend naar werkdag door de kencijfers te vermenigvuldigen met 1,33. In eerdere richtlijnen is een specifieke uitspraak gedaan over de zaterdag en de zondag: 'Ten opzichte van het werkdagemaalgemiddelde liggen de gemiddelden van de zaterdag en zondag respectievelijk 77% en 85% lager'. Hieruit ontstaat het volgende beeld.

Dag	verkeersgeneratie
Gemiddelde weekdag	43 motorvoertuigen per etmaal
Gemiddelde werkdag	58 motorvoertuigen per etmaal
Gemiddelde zaterdag	13 motorvoertuigen per etmaal
Gemiddelde zondag	9 motorvoertuigbewegingen per etmaal

Motorvoertuigen per etmaal 600 m² kantoorfunctie

Op jaarbasis genereren de kantoren 13.870 motorvoertuigbewegingen (43 motorvoertuigbewegingen x 365 werkdagen = 15.694). Dit is 32% van het aantal motorvoertuigbewegingen dat door het nieuwe museum per jaar wordt gegenereerd (49.500 motorvoertuigbewegingen per jaar: 24.750 auto's per jaar x 2 motorvoertuigbewegingen per auto (aankomst en vertrek) = 49.500).

Huidige verkeer aantrekkende werking

Voor de bestaande voorzieningen zijn geen CROW-richtlijnen voor verkeer aantrekkende werking beschikbaar. Wel is over een langere periode bekend hoeveel bezoekers de huidige functies in het landhuis gemiddeld op jaarbasis trekken. De bezoekersaantallen van het landgoed Voorlinden zijn sinds 2003 gemiddeld 50.000 bezoekers per jaar.

Toename verkeer aantrekkende werking

De daadwerkelijke toename van de verkeer aantrekkende werking door de functieveranderingen op het landgoed Voorlinden, wordt bepaald door de verkeeraantrekkende werking van de huidige functies van de verkeeraantrekkende werking van de toekomstige functies af te trekken. Het nieuwe museum kan ongeveer 75.000 bezoekers per jaar gaan trekken. In de huidige situatie is

reeds sprake van tweederde van dat aantal bezoekers (50.000 bezoekers per jaar). De daadwerkelijke toename van het aantal motorvoertuigbewegingen als gevolg van het nieuwe museum zal dus ongeveer éénderde bedragen van de hoeveelheid motorvoertuigen die voor het museum wordt berekend. Daarbovenop komt nog de verkeersaantrekkende werking van de kantoren. De absolute toename van de hoeveelheid autoverkeer als gevolg van de functiewijziging is voor een gemiddelde weekeinddag iets kleiner dan voor een gemiddelde werkdag.

Situatie	Weekdag	Werkdag	zaterdag	zondag
Bij: nieuwe museumfunctie	+136	+106	+211	+211
Af: 67% i.v.m. vervallen bestaande functies	-91	-71	-141	-141
Bij: nieuwe kantoorfunctie	+43	+58	+13	+9
Totaal: netto toename door functiewijziging	88	93	83	79

Berekening verkeeraantrekkende werking

Effect extra verkeer aantrekkende werking omgeving

De totale hoeveelheid extra autoverkeer van en naar het landgoed verdeelt zich over verschillende aan- en afvoerroutes. Uitgegaan wordt van de volgende oriëntatie van het autoverkeer. 74% van de bezoekers komt vanuit de richting van de A4 zuid via de N14 (Zuid en Midden Nederland); 26% van de bezoekers komt vanuit de richting van de A44 en N44 (Noord Nederland); Vanaf de N14 neemt men op de heenweg de afrit Roggewoning naar de Buurtweg. Op de terugweg volgt men vanaf de Buurtweg de route Zijdeweg-Wittenburgerweg naar de N14. Vanaf de N44 volgt met op de heenweg de route Van Oudermeulenlaan-Stoeplaan-sophialaan naar de Buurtweg. Op de terugweg volgt men deze route andersom.

De extra hoeveelheid autoverkeer als gevolg van de functieverandering van het landgoed en de verwachte oriëntatie is als volgt weer te geven. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde werkdag omdat de extra autoverkeer aantrekkende werking op alle dagen even groot is. Uit onderstaande tabel blijkt dat alleen op de Buurtweg tussen de Zijdeweg en het landgoed de hoeveelheid autoverkeer procentueel toeneemt. Dit betreft een wegvak van 200 meter.

Nr.	Wegvak	Weekdag Volgens tellingen	Toename	procentueel
1	Zijdeweg tussen Laan van Koot en Klingenlaan	1.859	33	+1,8%
2	Buurtweg tussen Zijdeweg en landgoed Voorlinden	846	65	+7,7%
3	Stoeplaan tussen Wittenburgerweg en Groot Haesebroekseweg	11.439	23	+0,2%
4	Buurtweg tussen Dennenlaan en Buurtweg 32	2.174	23	+1,1%

Extra verkeeraantrekkende werking ten opzicht van de bestaande situatie

De CROW-richtlijn geeft de maximaal acceptabele hoeveelheid autoverkeer voor verschillende typen wegen. De Buurtweg, Zijdeweg en Sophialaan zijn erftoegangswegen en de Van Oudermeulenlaan en Stoeplaan zijn gebiedsontsluitingswegen. Als gevolg van de extra autoverkeer aantrekkende werking vanwege de functieverandering van het landgoed worden de maximaal acceptabele hoeveelheden autoverkeer voor geen van de wegen overschreden.

Wegcategorie binnen de bebouwde kom	Van	tot
Erven (stapvoets rijden, 15 km/uur, geen afzonderlijke rijstroken)	1.000 mvt/etmaal	2.400 mvt/etmaal
Erftoegangswegen (30 km/uur, geen afzonderlijke rijstroken)	5.000 mvt/etmaal	6.000 mvt./etmaal
Gebiedsontsluitingswegen (50 km/uur, 2x1 rijstroken)	875 pea/uur/rijstrook*	1.000 pea/uur/rijstrook*

Maximaal acceptabele hoeveelheid autoverkeer volgens CROW-richtlijnen

*Voor gebiedsontsluitingswegen wordt de afrijcapaciteit in personenauto-eenheden per rijstrook uitgedrukt. Voor de omrekening naar motorvoertuigen per etmaal kan als vuistregel een vermenigvuldigingsfactor van 10 worden gehanteerd. De maximaal acceptabele hoeveelheid autoverkeer komt dan op 17.000 tot 20.000 mvt/etmaal.

4.4 Contra-expertise

Door Royal Haskoning DHV (RH/DHV) is, in opdracht van belanghebbenden, een contra-expertise uitgevoerd. Deze contra-expertise is inhoudelijk beoordeeld en vergeleken met het rapport van Mobycon.

Op 19 april 2013 heeft het college gereageerd op deze contra-expertise. RH/DHV stelt enkele uitgangspunten die door Mobycon zijn gehanteerd ter discussie. Hiervoor hanteert RH/DHV andere uitgangspunten, die niet voortkomen uit de richtlijnen van het CROW en bovendien niet zijn onderbouwd met herleidbare berekeningen.

Naar het oordeel van het college geeft het rapport van RH/DHV geen aanleiding om van andere uitgangspunten uit te gaan. Ook is er geen aanleiding om af te wijken van de conclusies die deel uitmaken van de onderbouwing behorende bij het ontwerpbesluit.

4.5 Conclusies

In de vorige paragrafen zijn de resultaten weergegeven van het onderzoek naar de parkeer-behoefte in relatie tot het aantal reeds aanwezige parkeerplaatsen op het landgoed en de verkeer aantrekkende werking in relatie tot de reeds bestaande verkeersbelasting op de aanrij-routes naar het landgoed. Voor de parkeernormering is gebruik gemaakt van richtlijnen van het CROW. Hieruit volgt dat bij de beoogde toekomstige omvang en invulling van het nieuwe tentoonstellingsgebouw en bestaande landhuis volstaan kan worden met de bestaande parkeervoorziening op het landgoed. Voor de autoverkeer aantrekkende werking is eveneens gebruik gemaakt van CROW richtlijnen. Hieruit blijkt dat de autoverkeer aantrekkende werking als gevolg van de functie-wijziging van het landgoed niet leidt tot een overschrijding van de acceptabele hoeveelheid autoverkeer op de aan- en afvoerroutes. De toename van totaal 88 motorvoertuigen voor een gemiddelde weekdag leidt tot een toename van de hoeveelheid autoverkeer op de aan- en afvoerroutes die varieert per route, maar niet meer bedraagt dan 65 motorvoertuigen voor een gemiddelde weekdag. In relatieve zin is de toename van de hoeveelheid autoverkeer nergens groter dan 7,7 % van de huidige hoeveelheid autoverkeer. Hiervan is alleen sprake op het 200 meter lange stukje Buurtweg tussen de Zijdeweg en het landgoed.

5. Waterparagraaf

5.1 Algemeen

De uitgangspunten op het gebied van duurzaam waterbeheer zijn neergelegd in regelgeving en diverse beleidsdocumenten. Op Europees niveau gaat het om de Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze richtlijn schrijft voor dat de waterkwaliteit van alle wateren in 2015 in 'goede ecologische toestand' dient te verkeren. Op Rijksniveau is het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), Waterbeheer 21^e eeuw (WB21) bepalend. Hierin is opgenomen dat een integrale en duurzame benadering van de waterschappen in ruimtelijke plannen wordt verlangd, waarbij de watersysteembenadering wordt gehanteerd. Dit houdt onder andere in dat geen afwenteling van waterhuishoudkundige problemen op de omgeving mag plaatsvinden (waterneutraal ontwikkelen) en dat er rekening wordt gehouden met klimaatveranderingen. Gesteld wordt dat water zoveel mogelijk in de omgeving moet worden vastgehouden en geborgen en pas daarna mag worden afgevoerd. In de Waterwet is het beleid vertaald. De provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland hebben deze uitgangspunten verder doorvertaald in regionaal beleid. Het beleid van het Hoogheemraadschap is vastgelegd in de 'Keur Rijnland 2009'. De keur geeft met verboden en geboden aan welke activiteiten in de buurt van water en waterkeringen niet zijn toegestaan en welke onderhoudsverplichtingen eigenaren en gebruikers hebben. In het kader van de watertoets is door Witteveen en Bos een waterparagraaf opgesteld, kenmerk WSN154-1/loog/056, van 28 november 2012. Deze waterparagraaf is in de voorbereidingsfase afgestemd met het Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland.

Beleid Hoogheemraadschap van Rijnland

Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft haar strategie, het beleid en de uit te voeren maatregelen uitgezet in het Waterbeheerplan 4 2010-2015 (2009). Het hoogheemraadschap van Rijnland hanteert de volgende algemene principes voor duurzaam waterbeheer:

- realiseren van een veilig watersysteem met betrouwbare waterkeringen;
- voorkomen van afwenteling van waterproblemen naar andere watersystemen/compartimenten in ruimte of tijd;
- geen overlast of tekort van water, zowel binnen als buiten het stedelijk gebied;
- vasthouden van gebiedseigen water (waterconservering) en benutten en bufferen van schoon water (bijvoorbeeld afstromende neerslag van schone oppervlakken);
- vervuiling bij de bron aanpakken en verspreiding van verontreinigingen voorkomen;
- tegengaan van versnippering van het watersysteem;
- realiseren van een biologisch gezond watersysteem en gebruik maken van het zelfreinigend vermogen van het watersysteem;
- realiseren van ecologische infrastructuur (door onder andere natuurvriendelijke inrichting);

- optimalisatie van beheer en onderhoud, zowel binnen het watersysteem als de afvalwaterketen.

Deze principes zijn nader uitgewerkt in een aantal concrete beleidsregels, welke een toetsingskader vormen bij de vergunningverlening. Voor het planvoornemen op Landgoed Voorlinden zijn met name de beleidsregels 'compensatie verhard oppervlak' en 'onttrekking en infiltratie van grondwater' van belang:

De compensatie dient plaats te vinden vóór de demping of verharding. Voor wat betreft de compensatie van verhard oppervlak geldt op hoofdlijnen:

- voor een toename van verharding (bebouwing en wegen) van meer dan 500 m² geldt een compensatienorm van 15 % aan extra oppervlaktewater. Deze maatregel is nodig naast de maatregelen voor de infiltratie van het regenwater;
- de compensatie dient in hetzelfde peilgebied plaats te vinden en in open verbinding te staan met het overige oppervlaktewater binnen het watersysteem (bij voorkeur verbreden van bestaande watergangen, met minimaal 0,5 m);

Voor wat betreft de onttrekking en infiltratie van grondwater geldt op hoofdlijnen:

- het onttrekken of infiltreren van grondwater in milieubeschermingsgebieden volgens de Provinciale Milieuverordening is zonder vergunning verboden;
- er geldt een vrijstelling voor bouwputbemaling korter dan zes maanden en een maximale hoeveelheid van 150 m³/uur, 50.000 m³/maand en 200.000 m³ totaal;
- het gebruik van grondwater moet duurzaam en doelmatig zijn;
- de onttrekking/infiltratie mag niet leiden tot overlast, ecologische schade of een beperking van de vervulling van maatschappelijke functies;

Voor onttrekkingen ten behoeve van het droog houden van bouwputten geldt dat de verlaging van de grondwaterstand bemeten dient te worden en niet meer mag bedragen dan 0,5 m onder de ontgravingdiepte of onder de spanningsbemaling.

Beleid Provincie Zuid-Holland

Het Landgoed Voorlinden ligt in een waterwingebied. Ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater in dit gebied zijn in de Provinciale Milieuverordening (PMV) diverse verbodsbepalingen voor versturende activiteiten opgenomen:

- het is verboden een inrichting op te richten;
- het is verboden om een bestaande inrichting te veranderen in aard of omvang, indien dit nadelige gevolgen heeft voor de kwaliteit van het grondwater;

- het is verboden in waterwingebieden buiten inrichtingen;
- schadelijke stoffen te hebben, te gebruiken, te vervoeren of op of in de bodem te brengen;
- dierlijke of andere meststoffen op of in de bodem te brengen;
- constructies van welke aard dan ook (leidingen en installaties daaronder begrepen, met uitzondering van het openbare riool) tot stand te brengen, te hebben of te gebruiken met het doel het vervoeren, bergen, opslaan, overslaan, storten of verzinken van schadelijke stoffen door, op of in de bodem mogelijk te maken;
- boorputten op te richten, in exploitatie te nemen of te hebben;
- de grond dieper te roeren dan 2,5 meter onder het maaiveld of anderszins werken op of in de bodem uit te voeren of te doen uitvoeren, waarbij ingrepen worden verricht of stoffen worden gebruikt die de beschermende werking van de slecht doorlatende bodemlagen kunnen aantasten; onder deze werken worden in elk geval verstaan bodemstabiliseringswerken, grond- en funderingswerken en het plaatsen en verwijderen van damwanden en heipalen;
- wegen, parkeergelegenheden, terreinen, voor zover deze (al dan niet tijdelijk) voor gemotoriseerd verkeer openstaan, waterwegen of spoorwegen aan te leggen, te hebben of te reconstrueren;
- kampeergelegenheden, recreatiecentra of kampementen aan te leggen, te hebben, in exploitatie te nemen of te exploiteren;
- een gebouw in de zin van de Woningwet tot stand te brengen;
- een lozing in de bodem uit te voeren.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat de bouw van een tentoonstellingsruimte, inclusief kelder alleen plaats mag vinden indien Gedeputeerde Staten daarvoor toestemming geeft in de vorm van een ontheffing. Deze ontheffing is op 11 januari 2013 verleend.

5.2 Bestaande situatie

Bodem en geohydrologie

Ter plaatse van de geplande nieuwbouw varieert de hoogte van het maaiveld tussen NAP 1,6 en 2,0 m (AHN Nederland). Van nature is het gebied een infiltratiegebied. De bodem bestaat uit leemarm duinzand met grondwatertrap IV. Dit betekent dat het freatische grondwater zich van nature meer dan 40 cm onder maaiveld bevindt en in droge perioden daalt tot 80-120 m onder maaiveld. Uit het geohydrologische model van Zuid-Holland, te raadplegen via TNO DINO-loket, kan worden afgeleid dat de bodem bestaat uit een 20 meter dikke deklaag met hieronder het eerste watervoerende pakket. De deklaag bestaat overwegend uit zand, maar er kunnen ook minder doorlaatbare lagen in voorkomen. Uit een boring in het noorden van het plangebied (B30G0053) blijkt dat hier een leemlaag voorkomt op een diepte van 10 - 12 m onder maaiveld. Het Landgoed Voorlinden ligt in waterwingebied Den Haag/Katwijk. De beheerder van de

waterwinning is Dunea. Door de gemeente is een grondwatermeetnet opgezet. In het projectgebied zelf liggen echter geen peilbuizen. Twee nabijgelegen peilbuizen aan de Laan van Koot en Prins Alexanderlaan tonen aan dat de grondwaterstanden hier variëren tussen NAP + 0,80 en + 0,20 m. In het plangebied resteert bij deze grondwaterstanden een minimale ontwateringdiepte van 0,80 m.

Oppervlaktewatersysteem

Het gedeelte van Landgoed Voorlinden waar de nieuwbouw is gepland is gelegen in het gestuwde peilgebied OR-2.213.3.1. In de zomer bedraagt het streefpeil NAP + 0,70 m en in de winter NAP + 0,50 m. De grote plas op het landgoed wordt onderhouden door de eigenaar van het landgoed en heeft een belangrijke functie voor waterberging. De plas staat middels een duiker in verbinding met de primaire waterlopen rondom het gebied. Deze waterlopen zijn belangrijk aan en afvoerroutes, die worden onderhouden door het Hoogheemraadschap van Rijnland. Rondom de waterpartijen zijn beschermingszones gedefinieerd om voldoende ruimte vrij te houden voor onderhoud (hoofdwatgangen 5 m, overige watgangen 2 m). Er liggen geen waterkeringen of belangrijke kunstwerken in de nabije omgeving.

5.3 Toekomstige situatie

Het nieuwe tentoonstellingsgebouw wordt gerealiseerd op enige afstand van het bestaande landhuis, zie ook afbeelding 4.1. Het gebouw en paden zullen een oppervlak van circa 6.500 m² beslaan. Het tentoonstellingsgebouw bestaat uit één bouwlaag met eronder een kelder. De kelder wordt ca. 6 m diep. De bestaande parkeervoorzieningen aan het begin van het landgoed zullen toereikend zijn voor de bezoekers.

5.4 Effecten op de waterhuishouding

De zandgronden vormen een infiltratiegebied, maar door een toename van verhard oppervlak kan er minder neerslag in de bodem infiltreren. Dit wordt gecompenseerd door de aanleg van extra oppervlaktewater (nader beschreven in paragraaf oppervlaktewater) en hiernaast wordt het afstromende hemelwater vanaf de nieuwe verharding opgevangen en in de bodem geïnfiltreerd. De wijze en locatie van infiltreren zullen bij de verdere planuitwerking worden bepaald.

Er zullen geen uitloogbare bouwmaterialen worden toegepast, waardoor de grondwaterkwaliteit niet in gevaar komt. Ook tijdens de uitvoering wordt verspreiding van verontreinigingen voorkomen door het opvolgen van de regels uit het besluit bodemkwaliteit.

De bouwput wordt waterdicht aangelegd om onttrekking van het grondwater zoveel mogelijk te voorkomen. De vloer bestaat uit onderwaterbeton, die aangelegd wordt met gebruikmaking van oppervlaktewater, hierdoor wordt tijdens de aanleg hiervan geen grondwater onttrokken. Wanneer de vloer gereed is wordt de bouwput leeggepompt waarmee een permanent droge bouwkuip ontstaat. Er wordt rekening gehouden met doorsijpelen van grondwater door de damwanden van maximaal 1 m³ per uur. Dit wordt gezamenlijk met inkomend regenwater bemalen en geloosd op het oppervlaktewater.

De bouw van de kelder vindt plaats binnen de deklaag, uit het geohydrologisch onderzoek, referentie WSN-154-1/voee/054 blijkt, dat hierbij geen bodemlagen worden afgesloten of slecht doorlatende lagen worden gekruist. Er is ter plaatse van de kelder zeer beperkte opstuwing van de grondwaterstroming vanuit de duinen. Voor de bouw van het tentoonstellinggebouw wordt hiermee voldaan aan de eisen uit de Provinciale Milieuverordening.

Oppervlaktewater

De toename aan verhard oppervlak van 5.400 m² wordt volgens de 15 % regel gecompenseerd met 810 m² nieuw oppervlaktewater. De wandelpaden van ca. 2.000 m² worden half verhard en gecompenseerd met 300 m² nieuw oppervlaktewater; totaal minimaal 1.110 m² nieuw oppervlakte water. Dit wordt ruimschoots gerealiseerd door het uitbreiden van de bestaande plas. De compensatie vindt plaats voorafgaand aan de nieuwbouw. Voor de toename van verharding wordt een watervergunning aangevraagd.

Afvalwater

Het afvalwater vanuit de nieuwbouw kan worden aangesloten op de bestaande riolering.

6. Natuur

6.1 Algemeen

Het plangebied bevindt zich op 50-100 meter afstand van het Natura 2000 gebied (Habitatrichtlijngebied) Meijndel en Berkheide. In 2007 is het ontwerpbesluit tot aanwijzing van dit gebied als Natura 2000 gebied gepubliceerd. Nog niet bekend is wanneer het gebied definitief aangewezen wordt. Uitgegaan is van de instandhoudingsdoelen uit het ontwerpbesluit.

Door Witteveen + Bos is een Natuurtoets uitgevoerd naar het voorkomen van en de effecten op beschermde natuurwaarden, kenmerk WSN154-1/verp6/047 van 30 oktober 2012. In dit rapport is aangegeven welke beschermde soorten mogelijk voorkomen in het projectgebied en wat de effecten van de ontwikkeling zijn of betreffende soorten. In deze natuurtoets is geconcludeerd dat negatieve effecten van de nieuwbouw op het nabijgelegen Natura 2000-gebied niet bij voorbaat uitgesloten zijn en dat een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is. Hieruit moet blijken of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkelingen een significant versturend of verslechterend effect hebben op de natuurwaarden in het betreffende gebied. Door Witteveen & Bos is deze voortoets uitgevoerd, kenmerk WSN154-1/verp6/049, van 30 oktober 2012. In dit rapport is inzicht gegeven in de ecologische gevolgen van de nieuwbouw in relatie tot de natuurwet- en regelgeving. Voor de effectbepaling is aan de hand van expert judgement en de kennis over verstoringsaspecten het effect van de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide beoordeeld. Hiervoor is de effectenindicator van het Ministerie van EZ geraadpleegd. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van habitattypen en soorten voor de meest voorkomen storende factoren. Door het bureau E.C.O.logisch is onderzoek verricht naar zomerverblijven, kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen. De uitgevoerde werkzaamheden en de waarnemingen zijn weergegeven in het briefrapport van 3-12-2012, kenmerk WBNA1108, en de effecten van de ingreep op vleermuizen is aan de Flora- en faunawet getoetst. Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2012 van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2011.

6.2 Toetsingskader

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet '98) biedt de juridische basis voor de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, vergunningverlening, schadevergoeding, toezicht en beroep. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nbwet '98 heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden.

In de Nota Ruimte is een aantal uitwerkingen van ruimtelijke afwegingskaders voor de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) aangekondigd. De EHS beoogt de realisatie van een samenhangend netwerk

van natuurgebieden en verbindingszones. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. Het streven is om in Nederland in 2020 meer dan 750.000 hectare aan EHS-gebieden te hebben. Het grootste deel daarvan zijn bestaande bossen en natuurgebieden. Daarbij komen nog de ruim zes miljoen hectare natte natuur: meren, rivieren en de Nederlandse delen van de Noord- en Waddenzee. Een gebied kan tegelijk een Natura 2000-gebied zijn en onderdeel zijn van de EHS. Van beide is hier sprake. Als er sprake zou zijn van tegenstrijdige vereisten, dan is het Natura 2000-beschermingsregime leidend.

In de Visie op Zuid-Holland (structuurvisie van 2 juli 2010) is aangegeven dat de Ecologische Hoofdstructuur is beschermd door een 'nee-tenzij-beleid'. In deze gebieden zijn geen ontwikkelingen toegestaan die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Naast bescherming van de bestaande Ecologische Hoofdstructuur, worden in de planperiode ook de nodige maatregelen genomen om de water- en milieukwaliteit te verbeteren en wordt het ontbrekende deel van de nieuwe Ecologische Hoofdstructuur gerealiseerd.

De bescherming van soorten is in Nederland geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Ffw). Op grond van de Ffw is een groot aantal diersoorten aangewezen als beschermde inheemse soort. Ten aanzien van de beschermde inheemse diersoorten kent de Ffw een verbod op het verontrusten, vangen en doden van soorten en het verstoren, vernielen en beschadigen van hun nesten, voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen (artikel 9 tot en met 12). Ten aanzien van de beschermde inheemse plantensoorten geldt een verbod op het plukken en anderszins beschadigen (artikel 8). Voor alle soorten (beschermd en onbeschermd) kent de Ffw een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt en verder gaat dan de beschermde plant- en diersoorten. De beschermde diersoorten, die zijn opgenomen in de Ffw, zijn verdeeld in tabellen. Tabel 1 geeft de algemene soorten weer, die licht beschermd zijn. Tabel 2 geeft de minder algemene, middelzwaar beschermde soorten weer. In tabel 3 staan soorten die zwaar beschermd zijn. Alle inheemse vogelsoorten vallen onder een beschermingsregime dat gelijk is als dat van de tabel 3-soorten. Alleen als negatieve effecten tijdens de aanleg of gebruiksfase optreden moet in sommige gevallen een ontheffing worden aangevraagd.

6.3 Natura 2000 gebied

Meijndel en Berkheide bestaat uit een brede duinstrook met een gevarieerd en uitgestrekt, kalkrijk duinlandschap, dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. Het zuidelijke deelgebied Meijndel is een relatief laag gelegen gebied met grote 'uitgestoven duinvlakten', dat in

het zuidelijk deel minder reliëfrijk is. In het noordelijke deelgebied Berkheide liep het zand vast in de oorspronkelijk natte stroombedding van de oude Rijn. Het is gevormd door overstuiving van oude duinen, waardoor het een relatief hooggelegen duinmassief is. Hier is de kweldruk dan ook groter dan in Meijndel. Het landschap heeft een kenmerkende opbouw van evenwijdige duinenrijen met opeenvolgende hoge paraboolduinen en moerassige laagten met struweel, waarin grote valleien liggen zoals Kijfhoek, Bierlap en de vallei Meijndel. Dit zijn duinakkers die nu vooral uit bos bestaan; het gebied kent dan ook een aantal goed ontwikkelde bostypen. Plaatselijk, zoals in de Libellenvallei, komen soortenrijke duinvalleibegroeiingen voor. Na grootschalig herstel van een aantal valleien bij de Wassenaarse Slag breiden deze begroeiingen zich uit. In Berkheide is, met name in de buurt van Katwijk, een groot areaal goed ontwikkeld kalkrijk duingrasland aanwezig, ontstaan door het eeuwenlange menselijke gebruik van het zogenaamde zeedorpenlandschap.

Doelstellingen

Er zijn behoudsdoelstellingen en uitbreidingsdoelstellingen opgesteld voor oppervlakte en voor kwaliteit voor habitattypen. Voor habitatsoorten zijn behoudsdoelstellingen en uitbreidingsdoelstellingen opgesteld voor zowel de oppervlakte als de kwaliteit van het leefgebied als de omvang van de populatie.

Nauwe korfslak

De nauwe korfslak wordt aangetroffen op vochtige, doorgaans laag gelegen plaatsen, vooral in de overgang van een matig droog naar een natter milieu. Bij uitzondering worden populaties gevonden op drogere plaatsen, zoals in hoge duinen. In Noord- en West-Europa komt de soort vooral voor in het kustgebied, waar het slakje een voorkeur aan de dag legt voor kalkrijke duinvalleien. Daarbuiten is het dier onder meer aan te treffen aan de oevers van meren en vennen. De nauwe korfslak houdt zich op in het strooisel onder de begroeiing. Het strooisel van populieren en meidoorn is geliefd, maar in een kalkrijke omgeving, zoals op Voorne, is een binding met specifieke struiken en bomen minder duidelijk. De nauwe korfslak voedt zich met schimmels in en op afgestorven plantaardig en dierlijk materiaal. Het voorkomen van de Nauwe korfslak is vaak zeer plaatselijk. Populaties die slechts enkele vierkante meters beslaan zijn geen uitzondering. Doorgaans gaat het om relatief weinig individuen, maar soms kunnen ook hoge dichtheden worden waargenomen, tot wel meer dan 1200 individuen per vierkante meter.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel leeft in relatief kleine en ondiepe (snel opwarmende), heldere, voedselarme tot matig voedselrijke en beschut gelegen wateren. In Nederland komt de soort met de hoogste aantallen voor in laagveengebieden, in jonge verlandingen met een nog grotendeels open vegetatie. Er moet een rijke plantengroei aanwezig te zijn, met veel variatie in structuur. Meestal bestaat de vegetatie uit een combinatie van riet of lisdodde, krabbenscheer, ondergedoken planten als kransvederkruid en grof hoornblad, drijvende planten als witte waterlelie en gele plomp en drijftillen van onder meer pluimzegge. Te ver dichtgeroeide wateren worden niet bevolkt, open water met weinig waterplanten evenmin. Buiten de laagveengebieden komt de soort voor in

heidevennen en in duinplassen. Vennen waar de soort voorkomt, zijn meestal omgeven door bomen. Het is echter niet duidelijk welke specifieke habitateisen de gevlekte witsnuitlibel op deze plaatsen stelt.

Meervleermuis

De meervleermuis heeft in ons land 's zomers een ruime verspreiding in het noorden en westen. De belangrijkste kraamkolonies en foerageergebieden liggen in het laagveen-, Zeeklei- en IJsselmeergebied van Holland, Utrecht, Friesland, Groningen en de Kop van Overijssel. Kraamkolonies van de soort bevinden zich in diverse typen gebouwen (kerken, boerderijen, woonhuizen), stevast in de nabijheid van waterrijke gebieden. De kraamkolonies variëren in grootte van enkele tientallen tot enkele honderden dieren. De mannetjes leven in de kraamtijd solitair of in kleine groepjes. De vleermuis vliegt na zonsondergang uit, waarbij afstanden tot zo'n 10 km worden overbrugd. Tijdens de vlucht worden houtwallen, waterwegen en andere structuren in het landschap gevolgd. Het foerageren gebeurt boven open water, zoals kanalen, vaarten, plassen en meren. Het dier vliegt met hoge snelheid laag over het water, waarbij insecten met de poten vanaf het water worden 'geschept'. De voornaamste prooien zijn muggen, dansmuggen, schietmotten, haften, gaasvliegen, nachtvinders en soms ook kleine kevers.

In de effectenindicator zijn de volgende 14 mogelijke effecten op het Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide beschreven: oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, vermesting, verzoeting, verzilting, verontreiniging, vernatting, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trilling, bewuste verandering in soortensamenstelling en verandering in populatiedynamiek. Niet alle hierboven opgesomde effecten treden op als gevolg van de nieuwbouw op landgoed Voorlinden.

Oppervlakteverlies van habitattypen en of leefgebied is niet aan de orde, omdat het plangebied buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied ligt. Ook heeft de nieuwbouw geen versnipperende of barrière werking. Wanneer het plan een toename in verkeersbewegingen met zich brengt, kunnen er vermestende en verzurende effecten optreden als gevolg van extra stikstof depositie. Verontreiniging heeft betrekking op het afstromen van vervuild water (run-off). Er zal als gevolg van de nieuwbouw geen run-off zijn van water richting het Natura 2000-gebied. Wanneer er voor de bouw bemaling plaats moet vinden, treden er mogelijk verdrogende effecten op. De werkzaamheden zullen overdag plaatsvinden, waardoor verstoring door licht niet aan de orde zal zijn. Mogelijk treedt er wel verstoring door geluid en/of trillingen op. De nieuwbouw zal geen bewuste verandering in de soortensamenstelling of populatiedynamiek van de in het plangebied levende soorten te weeg brengen. Samengevat kan de nieuwbouw op landgoed Voorlinden dus in beginsel de volgende effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Meijndel en Berkheide als gevolg hebben; vermestende en verzurende effecten (stikstofdepositie) en verstoring door geluid en trilling. Of de nieuwbouw deze effecten daadwerkelijk heeft, is nader onderzocht. De conclusies uit dit onderzoek zijn hieronder weergegeven.

Stikstofdepositie

Uit onderzoek van Mobycon d.d. 22 oktober 2012 blijkt dat er een geringe toename is van verkeersbewegingen als gevolg van de realisatie van een tentoonstellingsgebouw op landgoed Voorlinden. De nieuwe tentoonstellingsruimte heeft in de gebruiksfase enige verkeersaantrekkende werking. Daarom is een onderzoek naar stikstofdepositie uitgevoerd door Witteveen en Bos als onderdeel van de hiervoor genoemde Voortoets Natuurbeschermingswet. Op basis van de verkeersgegevens is de toename in stikstofdepositie berekend op habitattypen met een instandhoudingdoel in Meijndel en Berkheide. Voor veel locaties geldt dat de achtergronddepositie de kritische depositiewaarden (KDW) nu reeds overschrijdt. De hoogste bijdrage is berekend ter hoogte van het meest nabij de weg gelegen toetsingspunt in het habitatype droge duinbossen. Ten gevolge van de verkeer aantrekkende werking van de planlocatie neemt de depositie op deze locatie toe met 0,05% (1mol/ha/jaar) van de achtergrondwaarde. Deze geringe bijdrage van stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied leidt niet tot verslechtering en/of significante verstoring op habitattypen of –soorten waarvoor instandhoudingdoelen zijn opgesteld.

Effect habitatsoorten op planlocatie

Op de planlocatie is geen geschikt leefgebied voor nauwe korfslak. Voor de gevlekte witsnuitlibel is geen geschikt leefgebied op de planlocatie. Van vernietiging van leefgebied van deze soorten zal dus geen sprake zijn. De meervleermuis vindt ook geen verblijfplaatsen op de planlocatie. Mogelijk wel een migratieroute langs de bomenlaan. Uit nader onderzoek van adviesbureau Ecologisch blijkt dat er geen essentiële migratieroute voor meervleermuizen langs de bomenlaan loopt. Aansluitend is voor de ruige dwergvleermuis, de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis vastgesteld dat er geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen en geen duidelijke vliegroutes zijn vastgesteld. Voor het ree en de bosuil is geconcludeerd dat er voldoende geschikte habitat aanwezig is.

Verstoring trilling/geluid

Tijdens de bouwfase treedt op de planlocatie mogelijk verstoring op door trilling en geluid. Nauwe korfslakken zijn gevoelig voor verstoring door trillingen [lit. 6.]. Van de gevlekte witsnuitlibel is niet bekend of deze gevoelig is voor verstoring door trilling of geluid. Aangezien de planlocatie zelf niet geschikt is als leefgebied voor deze soorten, is een negatief effect in de vorm van trilling en geluid niet aan de orde. Meervleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door trilling en geluid. Er bevinden zich, zoals aangegeven, geen verblijfplaatsen van meervleermuizen op de planlocatie. Mogelijk foerageert deze soort 's nachts wel op de waterpartijen op het landgoed. Wanneer de werkzaamheden overdag plaatsvinden, wordt verstoring van deze soort voorkomen.

Conclusie

De nieuwbouw op landgoed Voorlinde zal gelet op het vorenstaande geen significant negatieve effecten hebben op het Natura 2000 gebied Meijendel en Berkheide.

Gedeputeerde staten hebben een verklaring van geen bedenkingen over het plan verleend zodat een omgevingsvergunning voor dit onderdeel kan worden verleend.

6.4 Ecologische Hoofdstructuur

Het landgoed Voorlinden maakt onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In de structuurvisie is Landgoed Voorlinden gedefinieerd als: Natuurgebied met als hoofdfunctie natuur. Daarin is volgens de structuurvisie, mits niet in strijd met de hoofdfunctie, recreatief medegebruik mogelijk. Uit de ambitiekaart van het natuurbeheerplan 2012 Zuid-Holland blijkt dat de wezenlijke kenmerken en waarden van Landgoed Voorlinden bestaan uit 'nog om te vormen natuur op basis van vigerend bestemmingsplan' en "park en stinzenbos'.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 van de Verordening Ruimte (Verordening) is de bestaande bebouwing op Landgoed Voorlinden bestemd en hebben de overige gronden een natuurbestemming. De nieuwbouw van het tentoonstellinggebouw is voorzien in deze natuurbestemming. In de Verordening is een ontheffingmogelijkheid opgenomen voor bouwen in de EHS bij groot openbaar belang. Voorwaarden daarbij zijn dat er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële andere mogelijkheden zijn en de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. De compensatie mag niet tot nettoverlies van areaal, samenhang van de wezenlijke kenmerken en waarden leiden en de compensatie dient plaats te vinden aansluitend aan of nabij het aangetaste gebied. Als dit niet mogelijk is dan dient de compensatie plaats te vinden door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden of fysieke compensatie op afstand van het gebied of op financiële wijze als fysieke mogelijkheden op korte termijn onmogelijk is.

De compensatie is door de aanvrager concreet vorm gegeven en verwoord in een voorstel. Dit voorstel is door de gemeente Wassenaar en de Provincie Zuid Holland beoordeeld, zodra de aanvrager aanvangt met de bouwwerkzaamheden wordt dit voorstel geëffectueerd in daadwerkelijke compensatie.

In hoofdstuk 1 is ingegaan op het openbare belang en dat er geen andere reële andere mogelijkheden zijn. Andere voorwaarde is dat de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt. Met de herontwikkeling wordt ingezet op het beperken van de negatieve effecten en compenseren van de overblijvende effecten. Inzet is dat wordt voldaan aan de doelstellingen zoals die in de Provinciale Structuurvisie en Verordening Ruimte zijn verwoord met betrekking tot de EHS. Door terugbrengen van cultuurhistorisch waardevolle structuren en landschappelijke maatregelen aan het gehele landgoed wordt een meer dan forse ruimtelijke, landschappelijke en

cultuurhistorische kwaliteitsverbetering tot stand gebracht. Daarnaast zorgt het project voor een duurzame instandhouding van het landgoed, natuur en cultuurhistorische waarden als geheel en herstel van cultuurhistorische elementen.

Onderbouwing hiervan is als volgt. De buitenplaats als geheel van hoofdhuis met bijgebouwen, het park en het open weiland blijft behouden. De structuur van het landgoed blijft die van een landhuis aan de Buurtweg, gelegen op de eerste strandwal, met een panorama over het open landschap tot aan de Buurtweg. De oprijlaan blijft behouden, de waterlopen worden enigszins versterkt in hun karakter. Het panorama van het landhuis blijft bestaan. De repoussoir-werking van het plan van Springer, dat in de voorbije eeuw verloren ging, wordt hersteld. Maar de ontworpen zichtrelatie tussen landhuis en Buurtweg blijft ongewijzigd. Het stelsel van ontworpen zichtlijnen vanuit het landhuis wordt versterkt door de heraanplant van enkele boomgroepen. Omgekeerd blijft het landhuis zichtbaar langs de thans bestaande zichtlijnen, zowel vanaf de Buurtweg, als vanaf verschillende punten op de buitenplaats, zoals langs de oprijlaan, en bij een wandeling door het parkgedeelte. Enkele van deze zichtassen vanaf de buitenplaats zelf worden versterkt, door het uitdunnen van boomgroepen, en het vergroten van waterpartijen. Het blikveld van de buitenplaats blijft behouden. Wel wordt door het aanplanten van extra boomgroepen langs de rand van het weiland, zoals door Springer was ontworpen, het landschappelijke, parkachtige karakter van deze open ruimte versterkt.

Als versterking van het landgoed Voorlinden zijn verder nog de volgende aspecten te benoemen:

- De planvorming beperkt zich niet tot de nieuwbouw, maar betreft het landgoed als geheel. Naast de restauratie en hergebruik van de bijgebouwen, en het voorzien in achterstallig onderhoud van het landschap, worden ook landschappelijke elementen hersteld, zoals de verdwenen boomgroepen en -in lijn met Springer- de toepassing van exoten in het park.
- Het complex blijft een beheerseenheid, waarbij echter niet alleen aandacht gegeven zal worden aan het landhuis (het voor de vorige eigenaar functionele deel), maar aan de buitenplaats als geheel.
- Het landschapsplan voegt een –bescheiden- tijdlaag toe aan het reeds bestaande, gelaagde landschap.
- De vanwege de toename van het wateroppervlak (compensatie-eis voor toename van verharde oppervlakten) biedt de mogelijkheid de beleving van de waterpartijen te versterken. Zo wordt de symmetrie-as van het landhuis (en daarmee het panorama richting Buurtweg) versterkt door het uitgraven van een reeds verlaagde moerasachtige 'kom' in het park voor het landhuis, in de as van beide taxusbomen. Aan de zijde van het tentoonstellinggebouw wordt het perspectief van en naar het gebouw versterkt door het iets verbreden van het water.

6.5 Soortenbescherming

Op grond van verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens, is aangegeven of wettelijk beschermde flora en fauna aanwezig is c.q. vrijwel met zekerheid kan worden verwacht. Tevens zijn gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd. De NDFF bundelt gegevens van organisaties als RAVON, SOVON en de Zoogdierverseniging. Naast gegevens van NDFF zijn ook de gegevens van de website van Waarneming.nl gebruikt. Op deze site worden zowel de waarnemingen van werkgroepen (bijvoorbeeld: KNNV, vogelwerkgroepen) als particulieren weergegeven. Ingevoerde gegevens worden door de vrijwilligers van Waarneming.nl dagelijks uitvoerig gecontroleerd. Ook deze gegevens worden in deze rapportage als indicatie gebruikt voor de aanwezige beschermde soorten op de planlocaties.

Daarnaast is een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 3 oktober 2011. Tijdens het verkennend veldonderzoek is de geschiktheid van het plangebied als leefgebied voor beschermde soorten beoordeeld.

Vaatplanten

Uit de gegevens van de NDFF komen geen waarnemingen van beschermde soorten naar voren. Tijdens het veldbezoek zijn ten zuiden van de bomenlaan de volgende soorten waargenomen: paardenbloem, vertakte leeuwentand, korenbloem, smalle weegbree, veldzuring, boterbloem soorten en biggenkruid, klaversoorten. Aan de noordzijde van de bomenlaan zijn de soorten smalle weegbree, schapenzuring, vertakte leeuwentand, grasklokje, grassen, vogelwikke, klaversoorten en korstmossoorten (bekertjes) waargenomen. Een groot deel van de in Nederland zwaarder beschermde vaatplanten komen voor op specifieke biotopen, zoals blauwgraslanden en duinvalleien. Veelal zijn deze biotopen voedselarm tot matig voedselrijk, vochtig tot nat en kalkrijk of kalkhoudend. Dit type biotoop komt niet voor op de planlocatie.

Effecten en conclusie

Het grasklokje is een licht beschermde soort (tabel 1-soort). Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten echter een vrijstelling in het kader van de Ffw. Er zijn geen zwaar(der) beschermde soorten (zoals de rietorchis) waargenomen op de planlocatie. Vervolgstappen in het kader van beschermde vaatplanten zijn niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de gegevens van de NDFF komen waarnemingen van tabel 1 soorten haas en mol naar voren. Op basis van verspreidingsgegevens van Waarneming.nl en biotoopeisen zijn de volgende licht beschermde soorten op of nabij de planlocatie te verwachten: bosmuis, dwergmuis, veldmuis, gewone bosspitsmuis, de huisspitsmuis, rosse woelmuis, egel, mol, konijn, haas, wezel, bunzing, vos en het ree. Het zwaarder beschermde damhert en de rode eekhoorn (tabel 2-soorten) zijn in de nabijheid van de planlocatie waargenomen. Op basis van de aanwezige biotopen, worden geen

vaste foerageer- of verblijfplaatsen van damherten of eekhoorns verwacht op de planlocatie, wellicht wel passerende individuen. Geschikt leefgebied is aanwezig in het bos ten zuiden van het landhuis (oud bosgebied). Hier is ook de rode eekhoorn waargenomen. Op de locatie van de geplande nieuwbouw is geen ouder bos aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn in de omgeving van de planlocatie de volgende soorten (of sporen van soorten) waargenomen; rode eekhoorn (tabel 2 soort), reeënsporten, vossenpoep, molshopen (tabel 1-soorten). Daarnaast biedt de planlocatie geschikt leefgebied voor licht beschermde soorten bosmuis, dwergmuis, veldmuis, gewone bosspitsmuis, rosse woelmuis, egel, konijn, haas, wezel en bunzing (tabel 1-soorten).

Effecten en conclusie

Het voorkomen van licht beschermde zoogdiersoorten op de planlocatie is niet uit te sluiten. Omdat voor licht beschermde soorten in het kader van de Ffw een vrijstelling geldt, is een ontheffing hiervoor niet nodig. Mogelijk komen zwervende individuen van de zwaarder beschermde soorten damhert en rode eekhoorn voor. Deze vinden echter geen vaste foerageer- of verblijfplaatsen op de planlocatie. Derhalve is een ontheffing voor deze soorten niet vereist. Een effect van de werkzaamheden op deze zwaarder beschermde soorten is uit te sluiten.

Vleermuizen

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat van de vleermuissoorten alleen de watervleermuis (HRsoorten) is waargenomen nabij de planlocatie. Het plangebied wordt mogelijk als foerageergebied en migratieroute (de bomenlaan) gebruikt door verschillende vleermuissoorten (bijvoorbeeld watervleermuis, meervleermuis). Door de nieuwbouw wordt een mogelijke migratieroute onderbroken (de bomenlaan).

Dit type landgoederen bevatten vaak lijnvormige elementen en waterpartijen die vaak gebruikt worden als migratieroute en foerageerplaats door bijvoorbeeld water- en meervleermuizen. Ook het landgoed Voorlinden heeft een waterpartij en meerdere bomenlanen.

Volgend op de voortoets Natuurbeschermingswet 1998 is door adviesbureau ECOlogisch een nader onderzoek uitgevoerd naar zomerverblijven, kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen.

Effecten en conclusie

Met verwijzing naar de onderzoeksresultaten die in paragraaf 6.3 zijn beschreven wordt op basis van de inventarisatie naar zomer-/kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen geconcludeerd dat geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen en geen duidelijke vliegroutes zijn vastgesteld. Een ontheffing in het kader van de Ffw is niet vereist.

Vogels

De omgeving van de locatie biedt mogelijk nestgelegenheid aan algemeen voorkomende broedvogelsoorten. Ten tijden van het veldbezoek zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen.

Effecten en conclusie

Gedurende het komende broedseizoen kunnen vogels mogelijk nestgelegenheid vinden in de te kappen bomen of elders op de planlocatie (bijvoorbeeld langs de oevers). Gedurende de werkzaamheden wordt rekening gehouden met het broedseizoen van alle soorten vogels (globaal van 15 maart – 15 juli¹). Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Om effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen zijn er in principe twee mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen te werken met het risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen in te zetten en dan continue door te werken (de werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil te leggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Deze maatregelen zijn voldoende om verstoring van de vogelsoorten te voorkomen. Voor het kappen van bomen op de planlocatie is een kapvergunning aangevraagd. De kap van bomen vindt plaats na het broedseizoen. De bomen moeten voorafgaand aan de kap nogmaals door een deskundige op het gebied van vogels te worden gecheckt op de aanwezigheid van (jaarrond beschermde) nesten.

Reptielen

De NDFF geeft geen waarnemingen van reptielen, amfibieën en vissen op de planlocatie. Waarneming.nl meldt de mogelijke aanwezigheid van de zandhagedis in de omgeving van de planlocatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen. Op de planlocatie zijn ook geen heide terreinen en zandgronden (wel in het aangrenzende duingebied) aanwezig.

Effecten en conclusie

Door het ontbreken van geschikte biotopen (heide en zandgronden), is het voorkomen van de zandhagedis op de planlocatie uit te sluiten. Een ontheffing is derhalve niet vereist.

Amfibieën

De NDFF geeft geen waarnemingen van amfibieën op de planlocatie. Waarneming.nl geeft echter wel waarnemingen van rugstreeppad in de omgeving van de planlocatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën waargenomen. De waterpartij biedt mogelijk wel leefgebied voor licht beschermde soorten gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander (tabel 1-soorten).

¹ Het broedseizoen loopt gemiddeld van 15 maart tot 15 juli. Afhankelijk van het weer kan deze periode echter verschuiven. Bovendien zijn er vogelsoorten die tot in september broedsels kunnen hebben.

Effecten en conclusie

In het plangebied komen mogelijk de licht beschermde amfibiesoorten gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander (tabel 1-soorten) voor. In het kader van ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de tabel 1-soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Er moet rekening worden gehouden met het verschijnen van de rugstreeppad gedurende de werkzaamheden. De padden zetten eieren af tussen april en september. Om te voorkomen dat deze pad zich tijdens de werkzaamheden kan vestigen op de planlocatie dient het ontstaan van ondiepe plasjes op zandgrond te worden voorkomen of dienen dergelijke plasjes te worden afgerasterd. Hierdoor wordt het plangebied niet geschikt voor deze zwaar beschermde soort en zullen zij zich hier niet vestigen. Als de rugstreeppad toch tijdens de werkzaamheden verschijnt, dienen de werkzaamheden zo aangepast te worden dat er geen verbodsbepalingen van de Ffw overtreden worden. Bijvoorbeeld door de poelen waar ze zich gevestigd hebben, af te schermen.

Vissen

De NDFF en Waarneming.nl geven geen waarnemingen van vissen op de planlocatie. De waterpartij is ook niet geschikt voor zwaardere beschermde vissoorten.

Effecten en conclusie

De waterpartij zal in het kader van oppervlaktecompensatie enigszins worden vergroot. Het voorkomen van vissen op de planlocatie is niet relevant. Vervolgstappen in het kader van de Ffw zijn niet nodig.

Vlinders

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat argusvlinder, boomblauwtje, bruin blauwtje, bruin zandoogje, heivlinder klein koolwitje en kleine parelmoervlinder (geen beschermde soorten in het kader van de Ffw) zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders waargenomen. Hoewel het plangebied wel tegen het duingebied Meijendel aan ligt, zijn er geen geschikte biotopen aanwezig voor zwaar(der) beschermde vlindersoorten.

Effecten en conclusie

Doordat op de planlocatie geen geschikt biotoop voor de beschermde vlindersoorten aanwezig is, is het voorkomen van deze soorten op de planlocatie uit te sluiten. Specialistisch onderzoek en ontheffingsaanvraag zijn zodoende niet nodig.

Libellen

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat de watersnuffel is waargenomen in de directe omgeving van de planlocatie. Waarneming.nl geeft geen waarnemingen van beschermde libellensoorten in de omgeving van de planlocatie. Tijdens het veldbezoek zijn houtpantserjuffers en een heidelibelsoort waargenomen op de planlocatie. Zwaar beschermde libelsoorten komen voor in specifieke biotopen

zoals beken en rivieren, hoogvenen en vennen en laagveenmoerassen [lit. 10.]. Deze biotopen komen op de planlocatie niet voor. Ook zal de watergang niet gedempt hoeven te worden ten behoeve van de nieuwbouw.

Effecten en conclusie

Op de planlocatie is geen geschikt biotoop voor de beschermde libelsoorten aanwezig. Het voorkomen van beschermde libelsoorten op de planlocatie is uit te sluiten. Specialistisch onderzoek en ontheffingsaanvraag zijn zodoende niet nodig.

Overig

Uit de gegevens van NDFF komen geen waarnemingen van overige ongewervelden naar voren. Waarneming.nl geeft ook geen waarnemingen van de overige beschermde ongewervelde op de planlocatie.). Ook tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde overige ongewervelde waargenomen.

Effecten en conclusie

De beschermde soorten uit de groep van de overige ongewervelde zijn, door het ontbreken van een geschikt biotoop, op de planlocatie niet aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Ffw zijn niet nodig.

6.6 Inventarisatie

Bij het onderzoek naar vleermuizen is onderscheid gemaakt naar zomerverblijven, kraamverblijven en paarverblijven en zwemplassen. Binnen het plangebied zijn de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis en de watervleermuis waargenomen.

Zomer-/kraamverblijven

In de periode mei-juli 2012 heeft, conform protocol, onderzoek naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijven plaatsgevonden. Uitgegaan is van het mogelijk voorkomen van boom-bewonende soorten.

Resultaten

Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen in het plangebied aangetroffen. Een exemplaar van de ruige dwergvleermuis vertoonde in deze periode echter wel zwermgedrag bij een boom juist buiten het plangebied. Echter, bij de ochtendbezoeken verliet dit individu het plangebied kort voor zonsopkomst richting het noordoosten. Het kan niet worden uitgesloten dat de betreffende boom op andere momenten in de onderzoeksperiode wel als zomerverblijf voor de ruige dwergvleermuis fungeerde. De locatie werd later benut als paarverblijf door de ruige dwergvleermuis. Deze boom bevindt zich op enige afstand van het tentoonstellingsgebouw en staat daarnaast niet op de lijst te kappen bomen.

Paarverblijven

In de periode augustus-september 2012 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen.

Resultaten

De gewone dwergvleermuis maakt gebruik van de omgeving van het plangebied als baltsterritorium. Een verblijfplaats van deze soort is niet in het plangebied aanwezig. Daarnaast maakt de ruige dwergvleermuis gebruik van het plangebied als baltsterritorium. Van deze soort is een paarverblijf aangetroffen juist buiten het plangebied. Van de overige waargenomen soorten zijn geen verblijfplaatsen in of juist buiten het plangebied vastgesteld. In het hoofdgebouw van Landgoed Voorlinden is een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze verblijfplaats bevindt zich op grote afstand van het plangebied.

Vliegroutes/foerageerzones

Tegelijk met de andere inventarisaties zijn vliegroutes en foerageerzones in beeld gebracht. Hierbij is gelet op welke soorten in en juist buiten het plangebied foerageerden of dit gebruikten als vliegroute en met welke intensiteit.

Resultaten

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis maken gebruik van het plangebied als foerageerzone. Het betreft hier slechts enkele exemplaren welke slechts beperkt gebruik maken van het plangebied als foerageerzone. De bomen rondom de nabijgelegen waterpartij worden door deze soorten veel intensiever benut als foerageerzone. Van zowel de gewone dwergvleermuis als de ruige dwergvleermuis is geen duidelijke vliegroute in of juist buiten het plangebied vastgesteld. De rosse vleermuis is alleen op grote hoogte boven het plangebied waargenomen. Deze soort heeft geen directe binding met het plangebied en foerageerde hoofdzakelijk boven de aangrenzende open velden. Een individu van de laatvlieger is op de vliegroute waargenomen. Deze maakte tijdens een avondbezoek gebruik van de structuur van de laan in het plangebied als vliegroute in westelijke richting. Er bevindt zich een vliegroute van de watervleermuis ten oosten van het plangebied. Deze vliegroute loopt langs de bosrand naar het water en oosten van het plangebied. Tijdens het aanvullende onderzoek met mistnetten is gebleken dat het een vliegroute van een kraamkolonie van deze soort betreft, waarvan de verblijfplaats zich ten noordoosten van het plangebied zal bevinden.

Overige soorten

Rondom het plangebied zijn simultaan drie mannelijke individuen van de bosuil roepend waargenomen. Geschikte nestlocaties ontbreken in het plangebied. Ten zuiden van het hoofdgebouw van Landgoed Voorlinden zijn drie takkelingen van de bosuil waargenomen.

Het ree is rondom en in het plangebied foeragerend waargenomen. Het betreft hier zowel waarnemingen van bokken als geiten. Een reebok is echter meerdere keren foeragerend

waargenomen in het noordelijke deel van het plangebied. Het plangebied zal onderdeel uitmaken van zijn territorium.

Ten zuidoosten van het plangebied is kooractiviteit van de rugstreeppad waargenomen. De exacte locatie van het voortplantingswater is niet vastgesteld.

Conclusie

Bij de geplande ingreep verandert de kwaliteit van de foerageerzones en baltsterritoria voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Er blijft echter afdoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving aanwezig en in de nieuwe situatie zal er ook door deze soorten gevoerd kunnen blijven worden.

Hoewel de watervleermuis geen gebruik maakt van het plangebied, ligt er wel een belangrijke vliegroute en foerageerzone van deze soort binnen de invloedsfeer van de ingreep. De aanwezige functies zijn voor deze soort van groot belang, gezien deze worden benut door een kraamkolonie van de watervleermuis. Hoewel deze vliegroute niet door de plannen wordt onderbroken dient hier bij de planvorming rekening wel mee te worden gehouden. Dit kan door het verlichten van het oosten van het plangebied tot een minimum te beperken.

Gezien de soorten laatvlieger en rosse vleermuis slechts gebruik maken van het plangebied is het belang van het plangebied voor deze soorten gering. De aantasting in de niet-essentiële vliegroute van de laatvlieger kan worden opgevangen door de bosrand ten noorden van het plangebied. Daarnaast blijft er voor de rosse vleermuis afdoende foerageergebied beschikbaar.

Voor het ree geldt dat een deel van het territorium verloren gaat. Er blijft echter in de directe omgeving afdoende geschikte habitat voor deze soort beschikbaar.

Voor de bosuil gaat mogelijk een deel van een territorium verloren. Voor deze soort blijft er in de directe omgeving echter voldoende geschikte habitat aanwezig.

De kooractiviteit van de rugstreeppad bevond zich op ruime afstand van het plangebied, buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Het is echter van belang bij de uitvoering te voorkomen dat het belang van het plangebied voor deze soort groter wordt. Dit kan door plasvorming in het plangebied tijdens het voortplantingsseizoen van de rugstreeppad te voorkomen en geen zandhopen in het plangebied aan te brengen in de actieve periode van deze soort, zonder deze met een amfibieënwerend scherm uit te rasteren.

7. Overige aspecten

Zoals in hoofdstuk 1. reeds is aangegeven is de haalbaarheid van het plan getoetst op diverse aspecten zoals milieu, flora en fauna, archeologie etc. Voor de relevante aspecten wordt het resultaat van deze beoordeling hierna toegelicht. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat voor zover het de ruimtelijke ontwikkelingen betreft, deze inpasbaar zijn en geen ontoelaatbare gevolgen voor het milieu veroorzaken.

7.1 Archeologie

Door ArcheoMedia is een archeologisch onderzoek op de locatie landgoed Voorlinden uitgevoerd, kenmerk A11-080-F d.d. november 2011. Uit het bureauonderzoek blijkt dat vanaf het Neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen voor het projectgebied een hoge archeologische verwachting geldt. Voor de late middeleeuwen en de Nieuwe tijd geldt een lage archeologische verwachting op nederzettingssporen en een hoge archeologische verwachting voor *off-site* fenomenen. Uit het verkennend booronderzoek is gebleken dat de bodemopbouw vanaf 0,45 á 1,25 m –mv grotendeels of geheel in tact is. In één boring werd een mogelijk oud oppervlak op een diepte van ca. 1,4-2,0 m –mv aangetroffen. Uit de resultaten van het bureauonderzoek en de uitgevoerde controleboringen blijkt dat door de voorgenomen bouwplannen mogelijk aanwezig archeologische resten kunnen worden verstoord. Conform de AMZ-cyclus wordt, overeenkomstig de gemeentelijke richtlijnen, een proefsleuvenonderzoek aanbevolen.

Ten aanzien van het archeologisch vervolgonderzoek hebben wij geconcludeerd dat zo'n onderzoek niet mogelijk is. Ten tijde van het ontwerp-besluit lag een advies voor om een vervolgonderzoek (proefsleuvenonderzoek) uit te voeren. Toen al was onderkend dat een dergelijke onderzoek zeer complex zal zijn vanwege de aanwezigheid van mogelijke explosieven en opkomend grondwater (het risico van een kwelsituatie).

Op 25 april 2013 hebben wij een plan van aanpak ontvangen voor het benaderen en verwijderen van een groot aantal verdachte objecten. Uit dit plan van aanpak blijkt dat de bodem ter plaatse van het tentoonstellingsgebouw afgegraven moet worden om de verdachte objecten te kunnen identificeren en verwijderen. Uit oogpunt van veiligheid moet dit identificeren en verwijderen te allen tijde plaatsvinden voordat andere (graaf)werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Dit betekent ook dat er niet een proefsleuvenonderzoek plaats mag vinden voordat de verdachte objecten zijn verwijderd.

Ten behoeve van het verwijderen van de verdachte objecten zal het te bebouwen terrein grotendeels en tot op verschillende diepten "geperforeerd" worden. Een proefsleuvenonderzoek voor archeologie heeft na het uitvoeren van deze werkzaamheden geen waarde meer omdat de bodemopbouw al in overwegende mate geroerd is.

Naast de aanwezigheid van verdachte objecten speelt het risico van een kwelsituatie door opkomend grondwater. Rekening houdend met de waterwinbelangen heeft de provincie laten weten dat men het bemalen van grondwater ten behoeve van een proefsleuvenonderzoek niet wenselijk acht.

Aangezien vanwege de noodzakelijke grondroering ten behoeve van de explosievenopruiming een proefsleuvenonderzoek niet kan worden uitgevoerd en het riskeren van een kwelsituatie ten behoeve van een archeologisch vervolgonderzoek ongewenst is, hebben wij vanuit een totale belangenafweging afgezien van een archeologisch vervolgonderzoek.

7.2 Lucht

Uit onderzoek van Mobycon d.d. 22 oktober 2012 blijkt dat er een geringe toename is van verkeersbewegingen als gevolg van de realisatie van een tentoonstellingsgebouw op landgoed Voorlinden. De gevolgen van de verkeerstoename op de luchtkwaliteit zijn getoetst door Witteveen en Bos, kenmerk WSN154-1/veoo/058, van 30 november 2012.

Toetsingskader

In de Wet milieubeheer titel 5.2 ('Wet luchtkwaliteit') zijn luchtkwaliteitseisen opgenomen. Projecten en ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijke gevolgen voor de luchtkwaliteit dienen te worden getoetst aan deze luchtkwaliteitseisen. In onderhavige situatie wordt alleen een verandering verwacht van de verkeersemissies. Dit onderzoek richt zich daarom op de effecten van de ontwikkeling op de in de Wet luchtkwaliteit opgenomen stoffen NO₂ en PM10. Uit artikel 5.16, eerste lid van de Wet milieubeheer volgt dat een project doorgang kan vinden indien aannemelijk kan worden gemaakt dat:

- het project, al dan niet in combinatie met de met het project verbonden maatregelen, niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit (maximaal 1,2 µg/m³) (Wm artikel 5.16.1.c), ofwel dat;
- de luchtkwaliteit door het project, al dan niet in combinatie met de met het project verbonden maatregelen, per saldo verbetert of tenminste gelijk blijft (Wm artikel 5.16.1.b.1°), ofwel dat;
- bij een beperkte verslechtering van de luchtkwaliteit vanwege het project, de luchtkwaliteit in een gebied rondom het project per saldo verbetert (Wm artikel 5.16.1.b.2°). De verbetering en verslechtering zullen beide moeten gelden voor overschrijdingssituaties en dienen te worden betrokken op de concentraties van NO₂ en/of PM10, ofwel dat;
- er geen grenswaarden worden overschreden.

Werkwijze en uitgangspunten

Om aannemelijk te maken dat de extra verkeersemissie ten gevolge van het bestemmingsplan NIBM is, is er een berekening uitgevoerd met de NIBM-tool (versie 8 juni 2011)² van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. De NIBM-tool voert een worst case berekening uit van de maximale bijdrage van het toegenomen verkeer op de NO₂ en PM10 concentraties. Voor deze berekening

² De meest recente versie van de NIBM-tool ten tijde van onderhavig onderzoek.

moet het weekdaggemiddelde van het extra aantal voertuigen en het percentage van vrachtverkeer worden ingevoerd.

De grootste verkeerstoename door het nieuwe bestemmingsplan wordt verwacht op de Buurtweg op het wegvlak tussen Zijdeweg en landgoed Voorlinden (Buurtweg 75). De verwachte verkeerstoename op dit traject 88 extra motorvoertuigen per etmaal³. Deze toename is gebaseerd op de verkeersaantrekkende werking van de nieuwe bestemmingen en de afname in verband met het vervallen van bestaande functies. Aangezien de verkeerstoename bestaat uit de bezoekers van het museum en het kantoorpersoneel is het percentage vrachtverkeer nihil. De berekening is echter uitgevoerd met 5 % vrachtverkeer om rekening te houden met eventueel busvervoer en goederentransport.

Resultaten

Uit het resultaat van de worst case berekening van de NIBM-tool blijkt dat op het traject waar de grootste verkeerstoename wordt verwacht, het extra aantal voertuigen niet in betekenende mate bijdraagt aan de NO₂ en PM10 concentratie. Uit deze berekening volgt dat de maximale concentratiebijdrage van het extra verkeer 0,11 µg/m³ NO₂ en 0,03 µg/m³ PM10 is, waarmee is aangetoond dat de realisatie van het nieuwe museum NIBM is. Voor de resultaten en invoergegevens van de NIBM-tool wordt korthedshalve verwezen naar de bijbehorende rapportage.

Conclusie

De voorgenomen wijzigingen van het bestemmingsplan van landgoed Voorlinden, te weten de realisatie van een tentoonstellingsgebouw voor hedendaagse kunst en een wijziging van de huidige functies in het bestaande landhuis, hebben geringe gevolgen voor de luchtkwaliteit. Uit de worst case berekening blijkt dat op het traject waar de grootste verkeerstoename wordt verwacht, de concentratiebijdrage voor NO₂ en PM10 lager is dan de NIBM-grens van 1,2 µg/m³. Hieruit wordt geconcludeerd dat de toegenomen verkeersemisatie niet in betekenende mate bijdraagt aan de jaargemiddelde NO₂ en PM10 concentraties. De beoogde ontwikkeling is derhalve niet in strijd met de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit.

7.3 Bodem

Door Witteveen + Bos is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, kenmerk WSN154-1/verp6/048, van 29 november 2012. In dit onderzoek is de actuele milieuhygiënische bodemkwaliteit van de bodem, grond en grondwater, vastgesteld conform de NEN 5740. Ook is indicatief vastgesteld wat de hergebruikmogelijkheden van de grond zijn volgens het Besluit bodemkwaliteit.

³ Bron: Mobycon – Verkeerskundig onderzoek functiewijziging landgoed Voorlinden, 22 oktober 2012.

Resultaten onderzoek

Op maaiveld en in de onderzochte bodem is geen bodemvreemd materiaal of asbestverdacht materiaal aangetroffen. De zintuiglijk schone bovengrond (0,0-0,5 m-mv) ter plaatse van de vermoedelijke voormalige kwekerij is niet verontreinigd met de geanalyseerde parameters en bestrijdingsmiddelen. De licht puinhoudende bovengrond (0,0-0,3 m-mv) is licht verontreinigd met lood. Het licht verhoogd gehalte aan lood is mogelijk te relateren aan de puinbijmengingen. De ondergrond (0,5-1,5 m-mv) is niet verontreinigd. De bovengrond is indicatief ingedeeld in kwaliteitsklasse wonen en achtergrondwaarde en de ondergrond is indicatief ingedeeld in kwaliteitsklasse achtergrondwaarde. Het grondwater is niet verontreinigd.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksresultaten en de gemeten gehalten is er geen aanleiding tot uitvoering van aanvullend onderzoek naar het licht verhoogde gehalte aan lood in de bovengrond. Daarnaast bestaan er geen milieuhygiënische belemmeringen voor de geplande werkzaamheden.

Toepassing van vrijkomende grond dient plaats te vinden conform het Besluit bodemkwaliteit. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het onderzoek een steekproef betreft. Aanbevolen wordt om bij ontgravingwerkzaamheden altijd alert te zijn op zintuiglijke afwijkingen zoals puindelen.

7.4 Geluid

Uit onderzoek van Mobycon van 22 oktober 2012 blijkt dat er een geringe toename is van verkeersbewegingen als gevolg van de realisatie van een tentoonstellingsgebouw op landgoed Voorlinden ten opzichte van de bestaande situatie. De gevolgen van de verkeerstoename in het effect op de geluidsbelasting is getoetst door Witteveen en Bos, kenmerk WSN154-1/pooj/052, van 30 november 2012. Dit procentuele toename voor vier wegvakken is als volgt weergegeven:

- Zijdeweg tussen Laan van Koot en Klingenlaan	+1,8%
- Buurtweg tussen Zijdeweg en Buurtweg 86	+ 7,7%
- Stoeplaan tussen Wittenburgerweg en Groot Haesebroekseweg	+ 0,2%
- Buurtweg tussen Dennenlaan en Buurtweg 32	+ 1,1%

Uitgangspunten berekening

Een verdeling naar periode in het etmaal (dag, avond of nacht) en voertuigsoort (licht, middelzwaar, zwaar) is niet voorhanden. Daarom wordt in de notitie bij wijze van 'worst case situatie' uitgegaan van een gelijke verdeling van de toename over alle voertuigen en alle perioden. In werkelijkheid zal de toename lager zijn, omdat deze voornamelijk in de dagperiode (de minst geluidgevoelige periode) geconcentreerd is en het vooral om lichte motorvoertuigen (de minst lawaaiige voertuigen) gaat.

Berekening

Zoals uit de verkeersrapportage blijkt, bedraagt de grootste toename 7,7 % voor de Buurtweg, vanaf het landgoed Voorlinden tot de Zijdeweg. Deze verhoging is logaritmisch omgerekend naar

een toename van geluidsbelasting in dB's. Uit deze berekening blijkt dat er een toename in dB is van L_{den} 0,3 dB. De overige wegvakken kennen een kleinere toename aan wegverkeer en daarom ook een nog lichtere toename aan dB's.

Conclusies

Dergelijk lichte toenames hebben geen merkbaar effect op de directe woonomgeving. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig. De zeer beperkte toenames in dB's zijn hiermee in lijn met een 'goede ruimtelijke ordening'. Voor wat betreft het onderdeel geluid wordt dan ook voldaan aan de Wet ruimtelijke ordening.

7.5 Bedrijven en milieuzonering

Bij de kwalitatieve analyse is naar voren gekomen dat voor de tentoonstellingsfunctie de richtafstand tot aan geluidsgevoelige bestemmingen uit de VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering wordt gerespecteerd. Er doen zich voor realisatie van het plan geen bezwaren van akoestische aard voor.

7.6 Veiligheid

Externe veiligheid betreft de risico's die een activiteit met een gevaarlijke stof met zich meebrengt voor de omgeving. Beoordeeld is of het plan de externe veiligheid ongunstig beïnvloedt. Realisatie van het plan levert geen nieuwe risicobron op. De projectlocatie bevindt zich niet in het invloedsgebied van risicobronnen die relevant zijn voor de externe veiligheid. Conclusie: het plan heeft geen gevolgen voor de externe veiligheid.

7.7 Beheervisie

Bij de in hoofdstuk 1 genoemde aanvraag omgevingsvergunning is een landschapsplan gevoegd. In deze paragraaf wordt de bijbehorende beheersvisie weergegeven. Eerst zal worden aangegeven hoe met het bestaande bomenbestand wordt omgegaan. Daarna zal aangegeven worden hoe het bestaande bomenbestand zal worden aangevuld. Vervolgens wordt op aspecten worden ingegaan als overige beplanting, gazons en watergangen en verhardingen. Alles gericht op een langdurig duurzame instandhouding van het landgoed.

Bestaande bomenbestand

Bos

Doel van het beheer is het verkrijgen van een afwisselend natuurlijk gevarieerd loofbos met hoofdzakelijk inheemse soorten en de instandhouding hiervan. Het bos zal hiervoor beheerd worden volgens het principe van "geïntegreerd bosbeheer". De paden in het bos worden opgehouden door ze te maaien en begroeiing langs de randen terug te zetten. Laanbomen worden vrijgehouden van concurrerende begroeiing. Eventuele uitval van laanbomen zal worden vervangen door nieuwe bomen in dezelfde soort en stramien aan te planten.

Boombeplanting langs waterpartijen

Door wildgroei/opschot is deze beplanting te dicht geworden en zorgt voor te veel schaduw op het water. Door de overhang van de beplantingen verdwijnt het zicht op de watergang. De boombeplanting langs waterpartijen (voornamelijk elzen) moeten worden gedund.

Solitaire bomen

De aanwezige solitaire bomen zijn bomen waarvoor een onderhoudsplan opgesteld zal worden. In dit plan zal per boom bekeken worden welke maatregelen noodzakelijk zijn om de levensduur van de boom te verlengen. Om de 2 jaar zullen de bomen door middel van monitoring gecontroleerd worden op stabiliteit en vitaliteit. Eventuele uitvoeringsmaatregelen worden door vakkundig personeel uitgevoerd.

Nieuw bomenbestand

Solitaire bomen

Binnen het plangebied zullen nieuwe solitaire bomen (exoten) aangeplant worden op basis het oorspronkelijke plan van Springer. Nieuw aangeplante solitaire bomen in het gazon zijn aangebracht in ruime boomspiegels die onkruidvrij gehouden moeten worden. Bij bomen die in de weide worden aangebracht dienen de bomen beschermd te worden tegen vraat van de weidedieren. Bij alle nieuw te planten bomen worden met een beluchttings- en infiltratie systeem aangebracht. De boompalen zullen jaarlijks gecontroleerd en eventueel bijgesteld worden. Wanneer de boompalen hun functie verloren hebben zullen deze zo spoedig mogelijk verwijderd worden. Bij snoeiwerkzaamheden eens per jaar dient er gecontroleerd te worden op schurende hoofdtakken en gesteltakken. Laaghangende takken of dubbele toppen worden verwijderd. Het snoeien dient te gebeuren in zomer of begin herfst. Jaarlijks dient te worden gecontroleerd of de voeding- en luchthuishouding nog optimaal is.

Afronding bospartijen

Om een geleidelijke overgang te creëren tussen het bos en het museum zal een deel ingeplant worden met nieuwe inheemse beplantingen. Een deel van de nieuwe beplanting zal wintergroen zijn (taxus, hulst).

Hagen (doorgegroeid)

De aanwezige hagen zijn doorgesloten hagen die in eerste instantie teruggenomen worden tot op het oude hout. Daarna 2x per jaar snoeien. Al het snoeisel direct na het snoeien verwijderen (ook snoeisel uit de haag zelf).

Onderbeplantingen bospercelen (stinzefflora)

Het gebied waarin stinzefflora voorkomt mag niet gemaaid worden totdat het loof is afgestorven. Sommige stukken zullen extra aangeplant worden met stinzefflora ter verwildering.

Weide

De huidige functie van de weide zal gehandhaafd worden. In de huidige situatie wordt de weide beweide door schapen. Eventuele niet opgegeten ongewenste kruiden na afloop van beweiding verwijderen.

Gazons

De aanwezige gazons zullen intensief onderhouden worden. De gazons dienen representativiteit uit te stralen en dienen een strak en goed geschoren indruk achter te laten door het hele jaar heen. Maaisel zal direct verwijderd worden. Mosgroei en vervilting van het gras door middel van verticuteren verwijderen. Voor beluchting van het gras verticineren en eventueel bezanden. Indien noodzakelijk Om de kwaliteit van het gazon in stand te houden dient er bemest te worden. Randen zullen twee keer per jaar afgestoken dienen te worden.

Vaste planten/grassentuin

De vaste planten/grassentuin bij het tentoonstellinggebouw zal intensief onderhouden worden. Onkruiden worden verwijderd. Bloemresten van de vaste planten worden gedurende het groeiseizoen verwijderd. In najaar beplanting najaarsklaar maken en eventuele vorstgevoelige beplantingen afdekken. Na winterperiode beplantingsvakken voorjaarsklaar maken door het verwijderen van oud loof. Beplantingsvakken zullen meerderen keren in het jaar bemest worden. Na verloop van een aantal jaren de beplanting door middel van scheuren verjongen.

Architectonische tuin (bij huis Voorlinden)

De architectonische tuin bestaat uit vaste planten en strak gazon. Qua onderhoud is het een intensief onderhoud e.e.a. conform voorgaande onderdelen gazon en vaste planten/grassentuin

Watergangen

Natuurvriendelijke oevers

De huidige situatie bestaat voornamelijk uit rietachtige vegetatie die de overhand heeft gekregen en waarbij het totaal wateroppervlak is afgenomen. De bedoeling is om deze rietvegetatie terug te dringen zodat andere water/oeverplanten meer kans krijgen.

Grasoevers

In de huidige situatie bestaan deze voornamelijk uit rietachtige vegetatie. Deze dient verwijderd te worden en vervangen door een extensief onderhouden grasvegetatie.

Verhardingen

Per maand dient het zwerfvuil, stenen, puin, etc. verwijderd te worden. Bladeren dienen door middel van vegen/bladblazer verwijderd te worden.

Natuursteen (voetpad tentoonstellingsgebouw)

Voegen jaarlijks controleren en indien noodzakelijk herstellen. Eventuele verzakkingen herstellen. Bij aanslag op de verharding deze verwijderen door middel van een hogedruk spuit.

Klinkers (voetpaden bij huis Voorlinden)

Voegen jaarlijks controleren. Voegen eventueel vullen met brekerzand. Plaatselijke verzakking in elementenverharding direct herstellen door herstratingswerk in het bestaande verband en bij breuk vervangen door gelijk materiaal. Voegen onkruidvrij houden.

Asfalt (toegangsweg en parkeerplaats)

Asfalt jaarlijks controleren op scheuren en verzakkingen. Eventuele gebreken direct verhelpen.

8. Conclusie

Het plan is ruimtelijk aanvaardbaar. De compensatie voor het verlies aan oppervlakte Ecologische Hoofdstructuur zal moeten worden gerealiseerd overeenkomstig de voorwaarden van de Provincie Zuid-Holland. De voorwaarden uit de provinciale milieuverordening dienen te worden nageleefd. De toezeggingen naar aanleiding van de inspraak (de suggestie van de Nederlandse Tuinenstichting meenemen en daar in voldoende mate recht aan doen en het aanleveren van een beheerplan ter beoordeling van de Rijksdienst voor cultureel erfgoed) moeten worden nagekomen. Voor het overige vormen de uitkomsten van de onderzoeken geen beletselen voor het plan.